

Polski Bank
Komórek Macierzystych
FamiCord Group

POLSKI BANK KOMÓREK MACIERZYSTYCH

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK OBROTOWY
ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2019

Warszawa, 31 marca 2020 roku

Spis treści

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
JEDNOSTKOWY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	8
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	9
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	10
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	11
1. INFORMACJE OGÓLNE	13
1.1. Informacje o jednostce	13
1.2. Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych	14
2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI.....	16
2.1. Kontynuacja działalności.....	16
2.2. Podstawa sporządzenia	16
2.3. Połączenia jednostek gospodarczych.....	16
2.4. Wartość firmy	17
2.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	17
2.6. Aktywa niematerialne.....	17
2.7. Środki trwałe.....	18
2.8. Środki trwałe w budowie	18
2.9. Utrata wartości aktywów.....	18
2.10. Leasing	19
2.11. Zapasy.....	20
2.12. Należności krótko- i długoterminowe.....	21
2.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	21
2.14. Rozliczenia międzyokresowe	22
2.15. Aktywa z tytułu umów z klientami oraz rozliczenia międzyokresowe przychodów	22
2.16. Rezerwy	22
2.17. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	22
2.18. Podatek dochodowy	23
2.19. Odroczony podatek dochodowy.....	23
2.20. Inwestycje w jednostkach podporządkowanych i inne inwestycje długoterminowe	23
2.21. Aktywa finansowe.....	23
2.22. Przychody ze sprzedaży	26
2.22.1. Przychody z umów z przedsiębiorcami.....	26
2.22.2. Przychody z umów z klientami indywidualnymi.....	26
2.22.3. Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów, z terapii komórkowych	28
2.23. Koszty finansowania zewnętrznego.....	28
2.24. Odsetki.....	28

2.25. Dotacje.....	28
2.26. Dywidendy	28
2.27. Płatności na bazie akcji	28
3. NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF	29
3.1. Oświadczenie o zgodności	29
3.2. Status zatwierdzenia Standardów w UE	29
4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH	31
4.1. Zmiany prezentacji w rachunku zysków i strat, sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku przepływów pieniężnych.....	31
4.2. Zmiany związane z wdrożeniem MSSF 16	31
5. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH	33
6. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI.....	35
7. PRZYCHODY I KOSZTY	35
7.1. Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej	35
7.2. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	39
7.3. Zyski (straty) z wyceny i sprzedaży inwestycji.....	40
7.4. Przychody i koszty finansowe	40
8. PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCZONY	41
9. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	42
10. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	42
11. DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY	43
12. AKTYWA NIEMATERIALNE.....	43
13. WARTOŚĆ FIRMY	45
14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE.....	45
15. AKTYWA Z TYTUŁU PRAWA DO UŻYTKOWANIA	47
16. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE	48
17. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	48
18. AKTYWA FINANSOWE	48
19. AKTYWA Z TYTUŁU UMÓW Z KLIENTAMI.....	51
20. CZYNNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	52
21. ZAPASY	52
22. NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	52
23. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY	54
24. KAPITAŁ WŁASNY	55
24.1. Kapitał zakładowy	55
24.2. Struktura akcjonariatu	56
24.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	56
24.4. Pozostałe kapitały	58

24.5. Zyski zatrzymane.....	59
25. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	59
26. REZERWY.....	59
27. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	60
28. KREDYTY I POŻYCZKI	60
29. INSTRUMENTY POCHODNE.....	62
30. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE.....	62
31. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW	63
32. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	63
33. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU	64
34. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ SPÓŁKĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSLOWE	64
35. INSTRUMENTY FINANSOWE	65
36. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	67
36.1. Polityka zarządzania ryzykiem	67
36.2. Ryzyko stopy procentowej.....	67
36.3. Ryzyko walutowe	68
36.4. Ryzyko kredytowe.....	68
36.5. Ryzyko związane z płynnością.....	69
36.6. Zarządzanie kapitałem.....	70
37. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI.....	71
38. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH.....	73
39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, ŁĄCZNIE Z WYNAGRODZENIEM Z ZYSKU, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH.....	73
40. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH.....	73
41. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA	74
42. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO	74
43. INFORMACJE O TRANSAKCIACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI	74
44. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO	74

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Spółki Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. w dniu 31 marca 2020 roku.

Zarząd:

Jakub Julian Baran

Prezes Zarządu

Tomasz Baran

Wiceprezes Zarządu

Marcin Radziszewski

Członek Zarządu

Tomasz Ołdak

Członek Zarządu

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Aktywa	Nota	31.12.2019 badane	31.12.2018 badane
Aktywa trwałe		307 247 741,87	242 583 385,71
Aktywa niematerialne	12	3 872 491,23	3 757 394,63
Wartość firmy	13	1 892 250,88	1 892 250,88
Rzeczowe aktywa trwałe	14	21 264 397,63	18 728 998,23
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	15	20 588 512,04	0,00
Należności długoterminowe	16	556 514,21	273 190,42
Inwestycje w spółkach zależnych	18	118 768 828,66	118 563 578,66
Pozostałe aktywa finansowe	18	31 875 103,69	1 312 655,93
Długoterminowe aktywa z tytułu umów z klientami	19	107 103 178,38	96 553 306,15
Inne długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	20	1 326 465,15	1 502 010,81
Aktywa obrotowe		298 113 995,00	40 784 162,50
Zapasy	21	3 675 905,86	2 117 795,10
Należności handlowe	22	19 080 890,68	16 870 704,26
Należności z tytułu podatku dochodowego	22	1 344 681,98	34 898,00
Należność od akcjonariuszy z tytułu podwyższenia kapitału	22	218 407 710,00	0,00
Należności krótkoterminowe inne	22	333 734,76	778 956,28
Pozostałe aktywa finansowe	18	20 016 006,89	8 774 492,29
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23	27 509 350,30	4 938 212,53
Krótkoterminowe aktywa z tytułu umów z klientami	19	6 506 396,24	5 614 679,01
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	20	1 239 318,29	1 654 425,03
Aktywa razem		605 361 736,87	283 367 548,21

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (cd.)

Kapitał własny i zobowiązania	Nota	31.12.2019 badane	31.12.2018 badane
Kapitał własny ogółem		398 275 024,56	117 492 117,72
Kapitał podstawowy	24	2 840 891,00	2 381 527,00
Kapitał uchwalony niezarejestrowany		218 407 710,00	0,00
Pozostałe kapitały		161 262 450,30	89 076 185,96
Zyski z lat ubiegłych		5 896 281,38	5 896 281,38
Zysk okresu		9 867 691,88	20 138 123,38
Zobowiązania długoterminowe		161 762 016,31	132 094 612,49
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8	29 389 978,00	26 048 604,60
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	28	80 399 348,94	74 201 323,92
Długoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu	27	17 977 953,70	4 029 120,25
Rezerwy długoterminowe	26	85 218,51	31 549,56
Przychody przyszłych okresów	31	33 909 517,16	27 784 014,16
Zobowiązania krótkoterminowe		45 324 696,00	33 780 818,00
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	28	22 963 870,40	15 603 479,80
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu		3 127 542,27	1 071 771,12
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	7 585 578,65	6 798 359,22
Zobowiązania budżetowe	30	635 585,67	1 331 047,42
Pozostałe zobowiązania	30	3 700 494,53	951 000,66
Rezerwy krótkoterminowe	26	3 247 778,26	3 056 187,15
Przychody przyszłych okresów	31	4 063 846,22	4 968 972,63
Pasywa razem		605 361 736,87	283 367 548,21

JEDNOSTKOWY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Rachunek zysków i strat	Nota	01.01.2019 - 31.12.2019 badane	01.01.2018 - 31.12.2018 badane
Przychody netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów	7.1	98 057 437,48	96 333 311,62
Koszty działalności operacyjnej	7.1	(85 750 378,37)	(70 448 846,21)
Amortyzacja		(6 623 489,80)	(4 046 453,00)
Zużycie materiałów i energii		(16 669 860,12)	(16 082 522,31)
Usługi obce		(27 671 774,67)	(22 055 154,78)
Podatki i opłaty		(386 987,26)	(415 105,79)
Wynagrodzenie		(23 556 848,59)	(19 263 223,89)
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia		(4 755 825,08)	(3 997 770,72)
Pozostałe koszty rodzajowe		(6 080 842,85)	(4 588 615,72)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		(4 750,00)	0,00
Zysk ze sprzedaży		12 307 059,11	25 884 465,41
Pozostałe przychody operacyjne	7.2	3 216 993,75	2 468 988,85
Pozostałe koszty operacyjne	7.2	(1 607 655,37)	(993 181,67)
Zyski (straty) z wyceny i sprzedaży inwestycji	7.3	2 412 134,59	(31 537,46)
Przychody finansowe	7.4	2 420 739,79	246 048,22
Koszty finansowe	7.4	(5 277 774,59)	(2 605 960,54)
Zysk przed opodatkowaniem		13 471 497,28	24 968 822,81
Podatek dochodowy	8	(3 603 805,40)	(4 830 699,43)
Zysk za okres sprawozdawczy		9 867 691,88	20 138 123,38
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)			
Podstawowy zysk na jedną akcję (w zł) z zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy	10	1,75	4,25
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł) z zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy	10	1,73	4,19

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	01.01.2019 - 31.12.2019 badane	01.01.2018 - 31.12.2018 badane
Zysk netto za okres	9 867 691,88	20 138 123,38
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	(2 979,88)	11 730,00
Zysk/(strata) netto z tytułu wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite	(2 979,88)	11 730,00
Zyski i straty aktuarialne z tyt. programu określonych świadczeń pracowniczych	0,00	0,00
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	0,00	0,00
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	0,00	0,00
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	0,00	0,00
Inne całkowite dochody/(straty) po opodatkowaniu	0,00	0,00
Dochody całkowite razem	9 864 712,00	20 149 853,38

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały	Zyski z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
01.01.2019	2 381 527,00	89 076 185,96	26 034 404,76	117 492 117,72
Dochody całkowite				
Zysk za okres sprawozdawczy	0,00	0,00	9 867 691,88	9 867 691,88
Aktualizacja wyceny akcji	0,00	(2 979,88)	0,00	(2 979,88)
Podział zysku	0,00	20 138 123,38	(20 138 123,38)	0,00
Emisja nowych udziałów	0,00	51 610 120,84	0,00	51 610 120,84
Podwyższenie kapitału zakładowego	459 364,00	0,00	0,00	459 364,00
Program motywacyjny	0,00	441 000,00	0,00	441 000,00
Kapitał uchwalony niezarejestrowany	0,00	218 407 710,00	0,00	218 407 710,00
31.12.2019	2 840 891,00	379 670 160,30	15 763 973,26	398 275 024,56

	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały	Zyski z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
01.01.2018	2 367 410,00	66 136 102,88	33 571 191,84	102 074 704,72
MSSF15/MSSF9 - korekta stanu otwarcia	0,00	0,00	(2 397 868,58)	(2 397 868,58)
01.01.2018 po korektach	2 367 410,00	66 136 102,88	31 173 323,26	99 676 836,14
Dochody całkowite				
Zysk za okres sprawozdawczy	0,00	0,00	20 138 123,38	20 138 123,38
Aktualizacja wyceny akcji	0,00	11 730,00	0,00	11 730,00
Podział zysku	0,00	21 015 703,88	(21 015 703,88)	0,00
Program motywacyjny	0,00	676 000,00	0,00	676 000,00
Dywidendy	0,00	0,00	(4 261 338,00)	(4 261 338,00)
Podwyższenie kapitału zakładowego	14 117,00	1 236 649,20	0,00	1 250 766,20
31.12.2018	2 381 527,00	89 076 185,96	26 034 404,76	117 492 117,72

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	01.01.2019 - 31.12.2019 badane	01.01.2018 - 31.12.2018 badane
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk przed opodatkowaniem	13 471 497,28	24 968 822,81
Korekty:	(1 714 147,83)	(10 120 490,57)
Amortyzacja	6 623 489,80	4 046 453,00
Zysk (strata) z tytułu różnic kursowych	(1 049 801,35)	(7 944,43)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	(499 879,95)	(360 521,13)
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	1 909 521,61	3 066 214,04
Zmiana stanu rezerw	245 260,06	(198 389,99)
Zmiana stanu zapasów	(1 558 110,76)	(248 549,82)
Zmiana stanu należności	32 (1 941 885,01)	(7 780 199,31)
Zmiana stanu zobowiązań, z wyjątkiem kredytów i pożyczek	32 59 783,55	4 515 564,35
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	32 (5 557 926,39)	(13 511 316,62)
Inne korekty	55 400,61	358 199,34
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	11 757 349,45	14 848 332,24
Podatek dochodowy zapłacony	(1 572 215,98)	(1 321 962,00)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	10 185 133,47	13 526 370,24
Działalności inwestycyjna		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	69 405,88	322 101,73
Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych	3 174 900,23	0,00
Dywidendy i udziały w zyskach	1 033 874,74	1 682 900,32
Spłata udzielonych pożyczek długoterminowych	3 891 480,00	1 013 440,00
Odsetki	77 968,98	44 849,07
Wydatki na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	(10 754 321,35)	(5 420 409,87)
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	(2 200 428,51)	(79 654 672,07)
Udzielone pożyczki	(45 460 290,00)	(2 091 714,50)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(50 167 410,03)	(84 103 505,32)

JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (cd.)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	01.01.2019 - 31.12.2019 badane	01.01.2018 - 31.12.2018 badane
<i>Działalność finansowa</i>		
Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	52 069 484,84	1 250 766,20
Wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	26 084 800,00	89 141 774,77
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	0,00	(4 261 338,00)
Spłaty kredytów i pożyczek	(10 984 725,16)	(15 620 818,55)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	(2 785 978,52)	(940 921,46)
Odsetki	(1 830 166,83)	(907 453,05)
Inne wydatki finansowe	0,00	(927 137,96)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	62 553 414,33	67 734 871,95
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	22 571 137,77	(2 842 263,13)
Środki pieniężne na początek okresu	23 4 938 212,53	7 780 475,66
Środki pieniężne na koniec okresu	23 27 509 350,30	4 938 212,53

1. INFORMACJE OGÓLNE

Prezentowane sprawozdanie finansowe spółki Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. (zwanej „Polski Bank Komórek Macierzystych”, „Spółką”, „Emitentem” lub „jednostką”) sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (dalej „MSSF”) i przedstawia dane finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2018 roku, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów i sprawozdanie z przepływów pieniężnych, obejmujące dane za 2019 rok i za okres porównawczy 2018 rok oraz noty objaśniające do wyżej wymienionych sprawozdań finansowych.

Rokiem obrotowym dla Spółki jest rok kalendarzowy. Czas trwania działalności jednostki nie jest ograniczony.

Pozycje sprawozdania finansowego Spółki są wykazywane w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Spółka (w „walucie funkcjonalnej”). Sprawozdanie finansowe sporządza się w złotych polskich (PLN), które są walutą prezentacji i walutą funkcjonalną Spółki.

Wszystkie dane finansowe przedstawia się w tysiącach polskich złotych i groszach, chyba że zaznaczono inaczej.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało podpisane przez Zarząd w dniu 31 marca 2020 roku.

1.1. Informacje o jednostce

Prezentowane sprawozdanie dotyczy jednostki o nazwie Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. (PBKM S.A.) z siedzibą w Warszawie przy al. Jana Pawła II 29.

Na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 2 kwietnia 2003 roku dokonano przekształcenia Spółki Polski Bank Komórek Macierzystych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Polski Bank Komórek Macierzystych Spółka Akcyjna. Spółka zawarta została na czas nieograniczony.

W dniu 28 czerwca 2003 roku Spółka została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy z siedzibą w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000166106.

Spółce nadano numer statystyczny REGON 017452559 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 525-22-39-973.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest:

- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana PKD 86.90.E,
- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej PKD 86.90,
- praktyka lekarska specjalistyczna PKD 86.22.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie biotechnologii PKD 72.11.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych PKD 72.19.Z,
- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych PKD 21.10.Z,
- produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych PKD 21.20.Z,
- pozostałą działalność wydawnicza PKD 58.19.Z,
- przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność PKD 63.11.Z,
- działalność związana z organizacją targów, wystaw, kongresów PKD 82.30.Z.

W trakcie okresu sprawozdawczego głównym przedmiotem działalności Spółki było:

- pobieranie, preparatyka i przechowywanie komórek macierzystych, pobieranych z krwi pępowinowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki jest następujący:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Marcin Radziszewski
	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
Rada Nadzorcza	Członek Rady Nadzorczej	Witold Ryszard Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Maśłowska
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Mitterski
	Członek Rady Nadzorczej	Nils Herzing
	Członek Rady Nadzorczej	Nils Herzing

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki jest następujący:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Wiceprezes Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Marcin Radziszewski
	Członek Zarządu	Tomasz Ołdak
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Ryszard Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Maśłowska
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Mitterski
	Członek Rady Nadzorczej	Nils Herzing

W dniu 27 lutego 2020 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała z dniem 1 marca 2020 roku Pana Tomasza Ołdaka do pełnienia funkcji Członka Zarządu a pana Tomasza Barana na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

1.2. **Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych**

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem wystąpiły następujące zmiany w składzie Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych:

- W dniu 25 stycznia 2019 roku spółka zależna Sevibe Cells S.L. zawarła umowę z dotychczasowymi Akcjonariuszami spółki IVI Cordon S.A., na podstawie której sprzedano na rzecz Sevibe Cells 57.190 akcji w spółce IVI Cordon z siedzibą w Madrycie, stanowiących 95% kapitału zakładowego oraz głosów. Łączna wartość transakcji wyniosła 1,705 mln EUR, na którą złożyły się cena zapłaty za Akcje i przejęcie pożyczki udzielonej IVI Cordon. Płatność ceny jak również przeniesienie własności Akcji nastąpiły w dniu zawarcia Umowy. Łączna wartość ceny sprzedaży oraz Pożyczki stanowi równowartość ok. 7,3 mln zł. Transakcja została sfinansowana ze środków własnych Grupy Kapitałowej Emitenta obejmujących

niezabezpieczoną pożyczkę celową udzieloną przez Emitenta Sevibe Cells na warunkach rynkowych. Wraz z Umową zawarta została pomiędzy IVI Cordon a Equipo IVI wieloletnia umowa dotycząca w szczególności uzgodnienia wyłączności w zakresie świadczenia usług bankowania komórek macierzystych z wykorzystaniem sieci klinik należącej do Equipo IVI na rynku hiszpańskim. Umowa ta została zawarta na standardowych dla tego rodzaju umów warunkach. W dniu 25 marca 2019 roku nazwy spółek IVI Cordon S.A. oraz IVIDA Switzerland Sàrl zostały zmienione na odpowiednio FamiCordon S.A. oraz FamiCells Sarl.

- W dniu 21 lutego 2019 roku pomiędzy Emitentem a Esperite N.V. z siedzibą w Holandii zawarty został list intencyjny, zgodnie z którym Spółka otrzymała na okres od dnia zawarcia listu intencyjnego do dnia 30 czerwca 2019 roku wyłączność na prowadzenie negocjacji w przedmiocie zakupu przez Spółkę aktywów/zobowiązań związanych z działalnością dotyczącą przetwarzania i/lub przechowywania preparatów komórek macierzystych i/lub zakupu akcji w wybranych spółkach zależnych Esperite (jednostka niepowiązana z Grupą PBKM), w szczególności Cryo-Save AG z siedzibą w Szwajcarii. W dniu 24 czerwca 2019 roku Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr 22/2019 o odstąpieniu od negocjacji w przedmiocie zakupu wybranych aktywów/zobowiązań należących do Esperite N.V. lub jego spółek zależnych z uwagi na bardzo trudny do oszacowania bilans możliwych korzyści i ryzyk związanych z ewentualną transakcją.
- W mocy pozostała zawarta z Cryo-Save AG umowa (Back-Up Agreement) dotycząca przekazania Emitentowi przechowywania preparatów komórek macierzystych. Zobowiązanie Emitenta weszło w życie m.in. pod warunkiem uzyskania przez Emitenta zgód wymaganych przepisami prawa. Umowa została zawarta na okres 5 lat z możliwością jej przedłużenia za obopólną zgodą stron.
- Ponadto pomiędzy Emitentem jako pożyczkodawcą a CryoSave AG jako pożyczkobiorcą została zawarta umowa pożyczki na kwotę 800.000 EUR na warunkach rynkowych. Zwrot pożyczki został zrealizowany przez podmiot trzeci w sierpniu 2019 roku na nieznaną PBKM podstawę prawnej. Spółka nadal ujmuje należność z tytułu pożyczki w związku z istnieniem istotnego ryzyka prawnego związanego z prawidłowością dokonanej spłaty. Drugostronnie ujmowane jest zobowiązanie do zwrotu otrzymanych środków pieniężnych. Wyjaśnienie okoliczności spłaty jest oczekiwane w przyszłym roku i jest zależne między innymi od postępowań sądowych w Szwajcarii.
- W dniu 5 czerwca 2019 roku spółka zależna Stemlab S.A. zawarł umowy nabycia akcji spółki Bebécord Stemlife International S.A. stanowiących 65% kapitału zakładowego, jak również akcji spółki Bebé4d My Family Ties, S.A. stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz 100% udziałów w spółce MedicalMedia II – Mamãs e Bebés Unipessoal, Lda., stanowiących 100% kapitału zakładowego. Łączna cena za wszystkie nabywane akcje wyniosła 7 mln EUR. Transakcja została sfinansowana przez Stemlab S.A. ze środków własnych oraz pochodzących z zaciągniętego długu. Szczegółowe informacje na temat transakcji zostały zawarte w raporcie bieżącym nr 20/2019 opublikowanym w dniu 5 czerwca 2019 roku. W dniu 25 lipca 2019 roku Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr 27/2019 o spełnieniu się warunków zawieszających zawartych w umowie nabycia. W wyniku transakcji Stemlab S.A. posiada 100% udziałów w Bebécord Stemlife International S.A., Bebé4d My Family Ties, S.A. oraz MedicalMedia II – Mamãs e Bebés Unipessoal, Lda.
- W dniu 14 sierpnia 2019 roku zarejestrowana została nowa spółka zależna FamiCordTx S.A.
- W dniu 10 grudnia 2019 roku została zarejestrowana nowa spółka zależna FamiCord Deutschland GmbH. Na moment publikacji niniejszego sprawozdania Spółka nie rozpoczęła w pełnym zakresie swojej działalności.

Po dniu bilansowym, Po dniu bilansowym miały miejsce następujące zmiany w strukturze Grupy PBKM:

- w dniu 2 stycznia 2020 roku PBKM S.A. podpisała umowę nabycia akcji szwajcarskiej spółki Stemlab AG od portugalskiej spółki zależnej Stemlab S.A. W wyniku transakcji PBKM posiada bezpośrednio 100% akcji w podmiocie szwajcarskim.

- W dniu 19 marca 2020 roku, po spełnieniu się warunków zawieszających, PBKM nabył za 2,8 mln euro 70 proc. udziałów w nowo utworzonej spółce Famicord – Acibadem, powstałej z wydzielonej części przedsiębiorstwa z Acibadem Healthcare Group, do której została przeniesiona działalność w zakresie pobierania, przetwarzania, badania oraz przechowywania krwi pępowinowej. Transakcja zakupu udziałów w tureckim banku komórek macierzystych została sfinansowana z środków pozyskanych w prywatnej emisji akcji spółki. Szczegółowe informacje na temat transakcji zostały zawarte w raporcie bieżącym nr 14/2020 opublikowanym w dniu 19 marca 2020 roku.
- W dniu 30 marca w Holandii została zarejestrowana fundacja Stichting Famicord Netherlands, której celem jest prowadzenie badań biotechnologicznych w zakresie objętym działalnością Grupy PBKM.

2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

2.1. Kontynuacja działalności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Spółkę.

2.2. Podstawa sporządzenia

Sprawozdania finansowe zostały sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego za wyjątkiem wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych oraz udziałów w innych spółkach które stanowią pakiet poniżej 20%.

Przyjęte przez jednostkę zasady rachunkowości stosowane były w sposób ciągły w obu prezentowanych okresach, za wyjątkiem zmian prezentacyjnych oraz zmian zasad rachunkowości wynikających z zastosowania nowych lub zmienionych standardów opisanych w Nocie 4.

2.3. Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcia innych podmiotów rozlicza się metodą nabycia. Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Spółkę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Spółkę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Spółkę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w wyniku finansowym w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia.

Wartość firmy wycenia się, jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów oraz kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym, jako zysk na okazynym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wybór metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia. Inne rodzaje udziałów niedających kontroli wycenia się w wartości godziwej lub inną metodą przepisaną w MSSF.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, udziały w jednostce przejmowanej uprzednio posiadane przez Spółkę przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w wyniku finansowym.

2.4. Wartość firmy

Wartość firmy wynikającą z przejęcia innego podmiotu ujmuje się według wartości początkowej ustalonej na dzień przejęcia tego podmiotu (patrz nota 13) pomniejszonego o kwotę utraty wartości.

Dla celów testu na utratę wartości wartość firmy alokuje się do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne (lub do grup takich ośrodków), które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych.

Ośrodek generujący przepływy pieniężne, do którego alokuje się wartość firmy, jest testowany na utratę wartości raz do roku lub częściej, jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Jeżeli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jego wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości alokuje się tak, by w pierwszej kolejności zredukować kwotę bilansową wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a pozostałą część alokuje się na inne składniki aktywów tego ośrodka, proporcjonalnie do wartości bilansowej każdego z nich. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach.

W chwili zbycia ośrodka generującego przepływy pieniężne przypisana do niego wartość firmy jest uwzględniana w obliczeniu zysku lub straty ze zbycia.

2.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą funkcjonalną Jednostki oraz walutą prezentacji niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN).

Transakcje wyrażone w walutach obcych są początkowo ujmowane według kursu waluty funkcjonalnej obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej obowiązującym na dzień bilansowy. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztów historycznych w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego, w tym w przypadku przeliczenia na walutę funkcjonalną PLN dokonuje się według średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych oraz w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów jeżeli różnice kursowe stanowią korektę kosztu odsetek.

2.6. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do Spółki korzyści ekonomicznych. Początkowe ujęcie aktywa niematerialne następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym aktywa niematerialne są wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Aktywa niematerialne są amortyzowane liniowo.

Przewidywany okres użytkowania składników wartości niematerialnych kształtuje się następująco:

- oprogramowanie komputerowe - od 2 do 5 lat,
- koszty zakończonych prac rozwojowych – 5 lat,
- inne aktywa niematerialne - od 2 do 5 lat.

Wydatki związane z pracami badawczo rozwojowymi w większości są ujmowane w kosztach okresu w oparciu o opublikowane w dniu 5 marca 2019 roku stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF). Zgodnie z przyjętym stanowiskiem Spółki prowadzące badania nad lekami biopodobnymi powinny kapitalizować nakłady związane z tymi pracami dopiero po otrzymaniu pozwolenia regulacyjnego lub też w momencie bliskim jego uzyskania. W opinii UKNF, w przypadku prac rozwojowych związanych z opracowywaniem nowego produktu lub procesu produkcyjnego w branży farmaceutycznej, właściwym dowodem wskazującym na możliwość z technicznego punktu widzenia ukończenia składnika wartości niematerialnych i jego komercjalizacji jest uzyskanie pozwolenia właściwego organu regulacyjnego w odniesieniu do nowych produktów lub procesów produkcji. W konsekwencji tylko niewielka część nakładów związanych z opracowywaniem nowego produktu lub procesu produkcyjnego w branży farmaceutycznej może być kapitalizowana. Spółka dostosowała swoją politykę rachunkowości do powyższej rekomendacji.

2.7. Środki trwałe

Środki trwałe wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o dotychczas naliczone odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszty poniesione po momencie gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania, jak koszty napraw, remontów, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione. Jeżeli możliwe jest wykazanie, że dla kosztów poniesionych po początkowym ujęciu środka trwałego spełnione są kryteria kapitalizacji wówczas koszty te zwiększają wartość początkową środka trwałego.

Amortyzację rozpoczyna się, gdy składnik aktywów jest dostępny do użytkowania. Zakończenie amortyzacji następuje wtedy, gdy składnik aktywów zostanie przeznaczony do sprzedaży lub gdy zostanie usunięty z bilansu.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych stanowiące różnice pomiędzy przychodami ze sprzedaży i wartością bilansową zbywanego środka trwałego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane liniowo, a okres ich amortyzacji kształtuje się następująco:

- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - od 10 do 40 lat,
- urządzenia techniczne i maszyny – od 5 do 20 lat,
- środki transportu – od 2 do 7 lat,
- inne środki trwałe – od 3 do 20 lat.

Środki trwałe o niskiej jednostkowej wartości początkowej odnoszone są jednorazowo w koszty.

2.8. Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowych, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. W ramach środków trwałych w budowie wykazywane są również materiały inwestycyjne nabyte na cele budowy danego aktywa nie posiadające alternatywnego zastosowania. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy i postawienia ich w stan dostępności do użytkowania.

2.9. Utrata wartości aktywów

Na każdy dzień bilansowy ocenia się czy istnieją obiektywne przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów trwałych i aktywów niematerialnych (ośrodków wypracowujących środki pieniężne) jeżeli pojedyncze aktywa nie generują niezależnych wpływów. Jeśli takie przesłanki istnieją, ustala się szacowaną, możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów (tj. wartość wyższą z dwóch: wartość użytkową lub wartość godziwą pomniejszona o koszty sprzedaży) i dokonuje się odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

2.10. Leasing

Polityka rachunkowości stosowana od 1 stycznia 2019 roku

Spółka ocenia w momencie zawarcia umowy czy umowa jest leasingiem lub zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Spółka stosuje jednolite podejście do ujmowania i wyceny wszystkich leasingów, z wyjątkiem leasingów krótkoterminowych oraz leasingów aktywów o niskiej wartości. W dacie rozpoczęcia leasingu Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu.

Zastosowanie MSSF 16 przez Spółkę wymagało dokonania szacunków, które wpływają na wycenę zobowiązania z tytułu leasingu oraz wycenę aktywów z tytułu prawa do użytkowania, w szczególności szacunki te dotyczyły ustalenia okresu leasingu oraz stopy dyskontowej.

W przypadku umów, które rozpoczęły się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później, Spółka stosuje następujące zasady wyceny:

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania wycenia się na moment początkowego ujęcia według kosztu, który obejmuje:

- a) kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- b) wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- c) wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę,
- d) szacunek kosztów, które ma obowiązek ponieść leasingobiorca w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca bądź samego składnika aktywów do stanu wymaganego przez warunki leasingu.

Po początkowym ujęciu, Spółka wycenia prawo do użytkowania składnika aktywów podobnie jak inne trwałe aktywa niefinansowe, tj. ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Amortyzacja ujmowana jest co do zasady metodą liniową od daty rozpoczęcia leasingu aż do końca okresu użytkowania tego składnika lub do końca okresu leasingu, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza.

Zobowiązanie z tytułu leasingu wycenia się na moment początkowego ujęcia w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty, które obejmują:

- a) stałe opłaty pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe;
- b) zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem indeksu lub stawki obowiązujących na datę rozpoczęcia;
- c) kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej;
- d) cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji;
- e) kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Zmienne opłaty leasingowe, które nie zależą od indeksu lub stawki, są ujmowane od razu jako koszt okresu, w którym zaistniało zdarzenie lub warunek powodujący konieczność uiszczenia opłaty. W kolejnych okresach zobowiązanie z tytułu leasingu pomniejszane jest o dokonane spłaty i powiększane o naliczane odsetki. Do naliczania odsetek Spółka stosuje krańcową stopę leasingobiorcy.

Krańcowa stopa leasingobiorcy jest sumą wartości stopy wolnej od ryzyka (dla jej określenia Spółka stosuje stawki oprocentowania obligacji rządowych dla odpowiednich walut) oraz premii za ryzyko kredytowe Spółki, które kwantyfikowane jest na bazie dostępnej dla Spółki oferty marż dla kredytów inwestycyjnych odpowiednio

zabezpieczonych na aktywach Spółki. Dodatkowo krańcowa stopa procentowa korygowana jest o wartość specyficzną dla przedmiotu leasingu.

W przypadku, gdy w umowie leasingowej dokonywana jest modyfikacja, zmianie ulega okres lub wysokość zasadniczo stałych opłat leasingowych lub następuje zmiana w zakresie osądu co do realizacji opcji kupna wynajmowanego aktywa, wówczas zobowiązanie z tytułu leasingu jest przeliczane, aby odzwierciedlić opisane zmiany. Aktualizacja wartości zobowiązania powoduje również konieczność odpowiedniej aktualizacji wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Spłaty zobowiązania z tytułu leasingu zarówno w części dotyczącej kwoty głównej jak i odsetek prezentowane są w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w ramach działalności finansowej.

Okres leasingu ustalony przez Spółkę obejmuje nieodwoływalny okres leasingu, okres możliwego przedłużenia leasingu, jeżeli Spółka może z wystarczającą pewnością założyć, że skorzysta z tej opcji oraz okres możliwego wypowiedzenia leasingu, jeżeli Spółka może z wystarczającą pewnością założyć, że nie skorzysta z tej opcji.

W przypadku umów leasingu na czas nieokreślony Spółka dokonuje analizy opcji wypowiedzenia umowy przez leasingobiorcę i leasingodawcę. W przypadku opcji wypowiedzenia posiadanej przez leasingodawcę i leasingobiorcę bez konieczności uzyskania zgody drugiej strony i bez istotnych kar, okres leasingu szacowany jest na podstawie najwcześniejszego okresu wypowiedzenia. Jeśli najwcześniejszy okres wypowiedzenia nie przekracza 12 miesięcy Spółka stosuje wyjątek ze standardu związany z leasingiem krótkoterminowym.

Spółka zdecydowała o zastosowaniu wyjątków ze standardu związanych z leasingiem krótkoterminowym oraz z leasingiem przedmiotów o niskiej wartości. W efekcie, w przypadku takich umów, opłaty leasingowe ujmowane są bezpośrednio w kosztach.

Polityka rachunkowości stosowana do 31 grudnia 2018 roku

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe lub aktywa niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków, wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, na rzecz Spółki, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.11. Zapasy

Zapasy wycenia się w cenie nabycia, nie wyższej od ceny sprzedaży netto.

Koszty sprzedanych zapasów oraz stan końcowy ustalany jest metodą "pierwsze weszło - pierwsze wyszło".

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, upusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika aktywów do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Jeżeli na dzień bilansowy lub w trakcie trwania roku obrotowego ma miejsce zdarzenie powodujące spadek wartości księgowej zapasów, dokonywane są odpisy aktualizujące ich wartość. Jeżeli nie istnieją już okoliczności, które uprzednio spowodowały odpisanie wartości zapasów poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, odpisaną kwotę eliminuje się tak, aby nowa wartość bilansowa równała się cenie nabycia lub kosztowi wytworzenia lub zaktualizowanej wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Dokonane w ten sposób odwrócenie odpisu jest ujmowane w rachunku zysków i strat.

2.12. Należności krótko- i długoterminowe

Należności handlowe oraz inne należności stanowiące aktywa finansowe wyceniane są początkowo według wartości godziwej. Należności w przypadku których spełniony jest test SPPI oraz są utrzymywane w celu ściągnięcia płatności, podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości wyliczonej przy zastosowaniu modelu strat oczekiwanych. W przypadku krótkoterminowych należności wartość godziwa oraz wycena w zamortyzowanym koszcie nie odbiegają istotnie od kwoty nominalnej.

W przypadku krótkoterminowych należności handlowych, które nie mają znaczącego elementu finansowania, Spółka stosuje podejście uproszczone wymagane w MSSF 9 i wycenia odpisy z tytułu utraty wartości w wysokości strat kredytowych oczekiwanych w całym okresie życia należności od momentu jej początkowego ujęcia. Spółka stosuje matrycę odpisów, w której odpisy oblicza się dla należności handlowych zaliczonych do różnych przedziałów wiekowych lub okresów przeterminowania. Na potrzeby ustalenia oczekiwanych strat kredytowych należności handlowe pogrupowano na podstawie podobieństwa charakterystyki ryzyka kredytowego (wyodrębnione zostały następujące grupy: należności konsumenckie oraz należności B2B).

W celu określenia ogólnego współczynnika niewypełnienia zobowiązania przeprowadza się analizę nieściągalności za ostatnie 5 lat. Współczynniki niewypełnienia zobowiązania oblicza się dla następujących przedziałów: nieprzeterminowane, przeterminowane do 1 miesiąca; od 1 miesiąca do 3 miesięcy, od 3 miesięcy do 6 miesięcy, od 6 miesięcy do 1 roku, powyżej 1 roku. W celu określenia współczynnika niewypełnienia zobowiązania dla danego przedziału wiekowego, saldo należności spisanych porównuje się z saldem należności niespłaconych.

Odpis z tytułu utraty wartości oblicza się uwzględniając współczynniki niewypełnienia zobowiązania skorygowane o wpływ czynników przyszłych oraz wysokość salda należności niespłaconych na dzień bilansowy dla każdego przedziału analizy wiekowej.

Spółka stwierdziła, że ma homogeniczne grupy należności podzielone na klientów indywidualnych i instytucjonalnych.

Dla należności innych niż handlowe, Grupa stosuje trzystopniowy model utraty wartości.

Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych - zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizujący. Wysokość odpisu aktualizującego wartość należności ustalana jest zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami prawnymi oraz z uwzględnieniem specyfiki postanowień umów.

2.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne na rachunkach bankowych spełniają test SPPI oraz test modelu biznesowego „utrzymywane w celu ściągnięcia”, w związku z tym wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisu z tytułu utraty wartości ustalonego zgodnie z modelem strat oczekiwanych.

Do dnia 1 stycznia 2018 roku środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane były według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływu środków pieniężnych pozycja środki pieniężne składa się z gotówki w kasie oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

2.14. Rozliczenia międzyokresowe

Spółka dokonuje czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych. Biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

2.15. Aktywa z tytułu umów z klientami oraz rozliczenia międzyokresowe przychodów

Aktywa z tytułu umów z klientami stanowią niezafakturowane kwoty rozpoznanych przychodów według stopnia zaawansowania wykonania usługi zgodnie z zasadami opisanymi w polityce rozpoznawania przychodów.

Aktywa z tytułu umów z klientami (tj. przychodów niezafakturowanych z umów konsumenckich) wyceniane są na każdy dzień bilansowy z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości wyliczonych przy zastosowaniu modelu strat oczekiwanych. Ponieważ aktywa z tytułu umów z klientami nie zawierają istotnego elementu finansowania, Grupa stosuje podejście uproszczone wymagane w MSSF 9 i wycenia odpisy z tytułu utraty wartości w wysokości strat kredytowych oczekiwanych w całym okresie życia należności od momentu jej początkowego ujęcia. Spółka stosuje matrycę odpisów zgodnie z polityką rachunkowości dla należności handlowych.

W ramach zobowiązań wykazywane są przychody przyszłych okresów, stanowiące otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okresy wskazane w indywidualnych umowach, które rozpoznawane są jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Szczegóły polityki rozpoznawania przychodów przedstawione zostały w punkcie 2.22. niniejszego sprawozdania.

2.16. Rezerwy

Rezerwy ujmowane są wówczas, gdy na Spółkach ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz gdy można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Na dzień bilansowy przeprowadza się weryfikację stanu rezerw, dokonując w razie konieczności odpowiednich korekt w celu odzwierciedlenia bieżącego, najbardziej wiarygodnego szacunku ich wartości. Zmiany stanu rezerw odnoszone są bezpośrednio na odpowiednią pozycję kosztów, na które rezerwa ta została utworzona.

2.17. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty uzyskania kredytu/pożyczki. Następnie, wszystkie kredyty bankowe i pożyczki, z wyjątkiem zobowiązań przeznaczonych do obrotu (instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem. Przychody i koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

W przypadku modyfikacji warunków umownych zobowiązania finansowego, która nie powoduje zaprzestania ujmowania istniejącego zobowiązania, zysk lub stratę ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym. Zysk lub stratę oblicza się jako różnicę pomiędzy wartością bieżącą zmodyfikowanych i oryginalnych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem oryginalnej efektywnej stopy procentowej zobowiązania.

2.18. Podatek dochodowy

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego okresu sprawozdawczego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów przejściowo niepodlegających opodatkowaniu i kosztów przejściowo niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

2.19. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy jest ustalany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, chyba, że rezerwa na odroczony podatek dochodowy powstaje w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, udziałów w jednostkach współzależnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy termin odwracania się różnic przejściowych podlega kontroli i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowany jest w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych i niewykorzystanych strat podatkowych, przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać wspomniane różnice i straty (chyba, że aktywa z tytułu odroczonego podatku powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową).

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według uchwalonych do dnia bilansowego przepisów będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana.

Spółka dokonuje kompensaty aktywów i rezerw z tytułu podatku odroczonego i prezentuje wynik tej kompensaty odpowiednio w aktywach lub pasywach bilansu.

2.20. Inwestycje w jednostkach podporządkowanych i inne inwestycje długoterminowe

Inwestycje w jednostkach zależnych, w jednostkach współzależnych oraz w jednostkach stowarzyszonych i inne inwestycje długoterminowe są wyceniane według kosztu historycznego pomniejszonego o ewentualną utratę wartości.

Trwała utrata wartości w jednostkach podporządkowanych jest szacowana na każdy dzień bilansowy.

2.21. Aktywa finansowe

Od 1 stycznia 2018 roku Spółka klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Klasyfikacja jest uzależniona od przyjętego przez Spółkę modelu zarządzania aktywami finansowymi oraz warunków umownych przepływów pieniężnych. Spółka dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmienia się model zarządzania tymi aktywami.

Ujmowanie i zaprzestanie ujmowania

Aktywa finansowe ujmuje się, gdy Spółka staje się stroną postanowień umownych instrumentu. Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły lub zostały przeniesione, a Spółka dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Spółka wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej. W przypadku składników aktywów finansowych, które nie są zaklasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa może na moment początkowego ujęcia powiększyć ich wartość godziwą o koszty transakcyjne dające się bezpośrednio przypisać do ich nabycia. Koszty transakcji dotyczących aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy są ujmowane w wyniku finansowym.

Wycena po początkowym ujęciu

(i) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek („SPPI”, ang. solely payment of principal and interest), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Przychody z tytułu odsetek oblicza się metodą efektywnej stopy procentowej i wykazuje w pozycji przychody finansowe (w nocie jako przychody z tytułu odsetek) w wyniku finansowym. Odpisy z tytułu utraty wartości prezentuje się w odrębnej pozycji rachunku zysków i strat (w linii zyski / straty z wyceny inwestycji).

W szczególności, w tej kategorii Spółka klasyfikuje:

- należności handlowe poza należnościami podlegającymi faktoringowi (zob. pkt (iii) poniżej),
- pożyczki, które spełniają test klasyfikacyjny SPPI i które zgodnie z modelem biznesowym są wykazywane jako „utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych”, środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

(ii) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Instrumenty dłużne, z których przepływy stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek, a które są utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży, wyceniane są według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Zmiany wartości bilansowej są ujmowane przez pozostałe całkowite dochody, za wyjątkiem zysków i strat z tytułu utraty wartości, przychodów z tytułu odsetek oraz różnic kursowych, które ujmuje się w wyniku finansowym. W przypadku zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych łączny zysk lub stratę poprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach przenosi się z kapitału własnego do wyniku finansowego i ujmuje jako pozostałe zyski/(straty). Przychody z tytułu odsetek od takich aktywów finansowych wylicza się metodą efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w pozycji „przychody z tytułu odsetek”. Odpisy z tytułu utraty wartości prezentuje się w pozycji „odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych”.

(iii) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. W szczególności Spółka zalicza do tej kategorii następujące instrumenty:

- należności handlowe podlegające faktoringowi stosowanemu regularnie w celu zarządzania płynnością, gdy warunki umowy faktoringowej skutkują zaprzestaniem ujmowania należności; oraz
- pożyczki, które nie spełniają testu SPPI (tj. przepływy pieniężne z tych pożyczek nie stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek), ponieważ częstotliwość zmian oprocentowania nie odpowiada formule naliczania odsetek.

Zysk lub stratę z wyceny inwestycji dłużnych do wartości godziwej ujmuje się w wyniku finansowym w okresie, w którym wystąpiły. Te zyski /straty z wyceny do wartości godziwej zawierają wynikające z umowy otrzymane odsetki od instrumentów finansowych zaliczonych do tej kategorii

(iv) Instrumenty kapitałowe

Udziały w kapitale innych jednostek obejmują instrumenty kapitałowe innych jednostek, które nie dają kontroli, współkontroli ani znaczącego wpływu na te jednostki. Udziały w innych jednostkach są początkowo ujmowane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, w przypadku aktywów finansowych nie wycenionych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Po początkowym ujęciu inwestycje te wycenia się w wartości godziwej. Na dzień początkowego ujęcia instrumentu kapitałowego, Grupa dokonuje nieodwołanego wyboru dla każdego instrumentu czy zyski i strat z tytułu zmian wartości godziwej tych instrumentów będą ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach czy w wyniku finansowym.

W przypadku wyceny ujętej przez pozostałe całkowite dochody, zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej nie podlegają późniejszej reklasyfikacji do wyniku finansowego w momencie zaprzestania ujmowania inwestycji.

Dywidendy z takich inwestycji ujmuje się w zysk (strata) z wyceny i sprzedaży inwestycji w momencie ustanowienia prawa Spółki do otrzymania płatności.

Odписy z tytułu utraty wartości

Grupa dokonuje oceny oczekiwanych strat kredytowych (ang. expected credit losses - „ECL”) związanych z instrumentami dłużnymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu i w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, niezależnie od tego, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości.

Grupa stosuje trzystopniowy model utraty wartości dla aktywów finansowych innych niż należności handlowe:

Stopień 1 – salda, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od początkowego ujęcia. Oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypełnienia zobowiązania w ciągu 12 miesięcy (tj. całkowita oczekiwana strata kredytowa pomnożona jest przez prawdopodobieństwo, że strata wystąpi w ciągu następnych 12 miesięcy);

Stopień 2 – obejmuje salda, dla których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, ale brak jest obiektywnych przesłanek utraty wartości; oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypełnienia zobowiązania przez cały umowny okres życia danego aktywa;

Stopień 3 – obejmuje salda z obiektywną przesłanką utraty wartości.

W zakresie w jakim zgodnie z powyższym modelem konieczna jest ocena czy nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego, Grupa uznaje w szczególności, iż opóźnienie w spłacie 30 dni oznacza wzrost ryzyka kredytowego.

Aktywa finansowe są spisywane, w całości lub w części, kiedy Grupa wyczerpie praktycznie wszystkie działania w zakresie ściągania i uzna, że nie można już racjonalnie oczekiwać odzyskania należności

2.22. Przychody ze sprzedaży

2.22.1. Przychody z umów z przedsiębiorcami

Ze względu na istniejący rynek i obowiązujące wzorce umów dla tego typu usług, przychody z tytułu pobrania, badań i preparatyki identyfikowanych łącznie jako jedno świadczenie ustala się odrębnie od przychodów z tytułu przechowywania.

Przychody z świadczenia polegającego na przeprowadzeniu badań i preparatyki komórek w wysokości uzgodnionej w umowie ceny jednostkowej za próbkę ujmuje się w czasie wykonywania usługi.

Przychody z usług przechowywania komórek ustala się w proporcji do uzgodnionej w umowie ceny za przechowywanie próbki w uzgodnionym cyklu rozliczeniowym według stopnia zaawansowania mierzonego czasem.

2.22.2. Przychody z umów z klientami indywidualnymi

Od 1 stycznia 2018 roku do rozpoznawania przychodów z klientami indywidualnymi jednostka stosuje MSSF 15, zgodnie z którym rozpoznaje przychody odpowiednio z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów opisanymi w tym standardzie, polegającym na:

- 1) Identyfikacji kontraktu z klientem;
- 2) Identyfikacji odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie;
- 3) Ustalenia ceny transakcyjnej;
- 4) Alokacji ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia;
- 5) Ustalenia okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia.

1) Identyfikacja kontraktu z klientem

Zasady opisane poniżej dotyczą umów o pobranie, preparatykę, badania i przechowywanie materiału biologicznego z popłodu, zawieranych przez spółkę z klientami indywidualnymi. Negocjowane równolegle umowy sprzedaży innych produktów i usług, w szczególności: testów genetycznych, ubezpieczeń rozpatrywane są odrębnie. Umowa wchodzi w życie z chwilą pobrania materiału biologicznego, zawarta jest na czas nieokreślony lub określony w zależności od kraju. Dla umów zawartych na czas nieokreślony spółka oszacowała, że okres umowy wynosi 18 lat (dziecko, od którego pozyskano materiał biologiczny osiąga dorosłość) ze względu na zmianę prawnego właściciela pobranego materiału w momencie uzyskania pełnoletności dawcy materiału biologicznego. W przypadku umów przedpłaconych na okres dłuży niż 18 lat, spółka do obliczeń przyjmuje faktycznie przedpłacony okres przechowywania.

Spółka zawiera umowy z klientami na czas określony z wskazanym terminem przedpłaty na okres 12, 18, 20, 25 lub 30 lat, jak również zawierają umowy na czas nieokreślony z indywidualnie uzgodnionymi warunkami płatności. W tym drugim przypadku klient może dokonywać płatności w modelu abonamentowych (płatność co roku z góry bądź z dołu), jak również w modelu przedpłaconym z płatnością z góry za okres 3, 5, 10, 12, 18 lat. W zależności od obecnej polityki sprzedażowej w niektórych przypadkach płatności te mogą zostać rozłożone w czasie.

2) Identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie

W zależności od zakresu zawartych umów, umowy obejmują jeden lub dwa z następujących obowiązków świadczeń:

- Pobranie, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania (tzw. przychody z próbek w pierwszym roku) – usługi te łącznie stanowią jeden obowiązek świadczenia;
- Przechowywanie materiału biologicznego.

3) Ustalenie ceny transakcyjnej

Wartością umowy jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została przedpłacona na dłuższy okres (np. na okres 20, 25 lub 30 lat).

Szacując całkowitą cenę transakcyjną Spółka określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) stanowi wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności. Ta część wynagrodzenia zmiennego jest rozpoznawana w momencie, gdy zniknie niepewność co do jej odwrócenia się w przyszłości. W przypadku rezygnacji klienta przed zakładanym okresem 18 lat przychód z umowy jest równy wartości zafakturowanej w okresie trwania tej umowy.

4) Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia

W przypadku standardowych umów obejmujących oba obowiązki świadczenia wskazane w punkcie (2) powyżej alokacja ceny transakcyjnej do tych obowiązków świadczenia dokonywana jest w oparciu o jednostkowe ceny hurtowe na rynku B2B (pomiędzy przedsiębiorcami), skorygowane o koszty bezpośrednie i pośrednie jakie pojawiają się wyłącznie w związku z obsługą rynku detalicznego oraz o marżę oczekiwaną na rynku detalicznym.

5) Ustalenie okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia

Oba główne odrębne obowiązki świadczenia wskazane w punkcie (2) powyżej są wypełnianie przez okres czasu. Spółka dla głównych obowiązków świadczenia w kontrakcie będzie przyjmować następujące metody pomiaru stopnia spełnienia obowiązku:

- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest uzyskanie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania odzwierciedleniem stopnia wypełnienia przez Spółkę obowiązku będzie ujęcie przychodu w momencie zakończenia poszczególnych czynności na bazie oszacowanego stopnia zaawansowania usługi na te momenty.
- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest przechowywanie materiału biologicznego, odzwierciedleniem stopnia wypełniania tego obowiązku jest upływ czasu w stosunku do łącznego oszacowanego okresu przechowywania ustalonego zgodnie z wytycznymi w punkcie 3).

Wartość otrzymanych z góry płatności z umów konsumenckich ujmowana jest jako „Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich” natomiast wartość zarachowanych przychodów, które nie zostały zafakturowane Spółka wykazuje jako aktywa z tytułu umów z klientami. Przychody przyszłych okresów z przedpłaconych umów konsumenckich ujmowane są w przypadku umów, w których klient dokonuje jednorazowej płatności z góry; natomiast zarachowany przychód z umów konsumenckich występuje w przypadku umów, gdy klient dokonuje płatności okresowo, gdyż zarachowany przychód w momencie wykonania świadczenia stanowiącego pobranie materiału biologicznego jest wyższy od kwot należnych do tego dnia płatności, a tym samym podlega spłaceniu w okresie przechowywania tego materiału.

W przypadku zmiany formy płatności przez klienta w trakcie okresu trwania umowy tj. przejście z modelu przedpłaconego na abonament i odwrotnie Spółka takiej zmiany nie traktuje jako oddzielnej umowy. Wpływ takiej zmiany na cenę transakcyjną oraz na dokonywaną przez jednostkę ocenę stopnia spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia ujmuje się jako korektę przychodów (jako ich zwiększenie lub zmniejszenie) na dzień zmiany umowy (tj. dokonuje się łącznej korekty przychodów), gdyż taką zmianę traktuje się jako zmianę wynagrodzenia zmiennego wynikającego z umowy.

Aktywa z tytułu umów z klientami wycenia się z uwzględnieniem oszacowanych rezygnacji klientów (churn) przed upływem okresu 18 lat na bazie danych historycznych z uwzględnieniem oczekiwanych zmian przyszłych. Za rok 2019 oszacowany wskaźnik odejść kształtował się w przedziale od 1,5 % do 17,3% w zależności od okresu pozostałego do końca szacowanego okresu umowy (w roku 2018: od 4,5% do 19,5%). Wskaźnik odejść uzależnione jest od okresu jaki pozostał jeszcze do wypełnienia świadczenia w zakładanym okresie trwania umowy.

6) Istotny czynnik finansowania w umowach z klientami

W ramach umów zawieranych przez Spółkę występują istotne różnice w czasie pomiędzy momentem spełnienia obowiązku świadczenia a momentem otrzymania płatności w przypadku płatności dokonywanych przez klienta w całości z góry w modelu przedpłaconym oraz płatności rocznych dokonywanych w modelu abonamentowym. Przy płatnościach w modelu abonamentowym zarachowany przychód w momencie wykonania świadczenia stanowiącego pobranie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania podlega spłaceniu w długim okresie czasu. W ocenie Spółki pomimo występowania tej różnicy umowy nie zawierają elementu finansowania.

2.22.3. Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów, z terapii komórkowych

Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów rozpoznawane są w momencie przekazania towarów i/lub materiałów nabywcy. Natomiast przychody z tytułu terapii komórkowych rozpoznawane są w momencie wydania produktu do terapii, bądź też wykonania kompleksowego świadczenia związanego z przeprowadzeniem terapii eksperymentalnej z użyciem komórek mezenchymalnych.

2.23. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowe obejmują odsetki od pożyczek i kredytów, różnice kursowe od pożyczek i kredytów oraz straty na instrumentach pochodnych (swap stóp procentowych), które ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Koszty finansowania zewnętrznego dotyczące nabycia lub budowy środków trwałych stanowiących aktywa kwalifikowane (tj. wymagające dłuższego okresu przygotowania do zamierzonego sposobu użytkowania), przez okres budowy lub przystosowania, są ujmowane w wartości tych aktywów.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

2.24. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej). Przychody z tytułu odsetek prezentowane są w pozycji przychodów finansowych.

2.25. Dotacje

Dotacje do aktywów, które mają na celu finansowanie aktywów trwałych, a dokładnie ich zakup, wytworzenie, budowę lub ulepszenie są prezentowane jako przychody przyszłych okresów, które są w sposób systematyczny ujmowane w zysku lub stracie na przestrzeni okresu użytkowania składnika aktywów sfinansowanego dotacją.

2.26. Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do zysków (strat) z wyceny i sprzedaży inwestycji na dzień powzięcia przez Zgromadzenie Wspólników/Akcjonariuszy spółki, w którą jednostka zainwestowała, uchwały o podziale zysku chyba,

że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy. Płatności dywidendy na rzecz udziałowców ujmuje się jako zobowiązanie w sprawozdaniu finansowy w okresie, w którym nastąpiło ich zatwierdzenie przez udziałowców Spółki.

2.27. Płatności na bazie akcji

Płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych na rzecz pracowników i innych osób świadczących podobne usługi wycenia się w wartości godziwej instrumentów kapitałowych na dzień

ich przyznania. Szczegóły dotyczące określania wartości godziwej płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych znajdują się w nocie 33.

Wartość godziwą płatności na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych określoną w dniu ich przyznania odnosi się w koszty metodą liniową w okresie nabywania uprawnień, na podstawie oszacowań jednostki co do instrumentów kapitałowych, do których ostatecznie zostaną nabyte prawa, drugostronnie zwiększając kapitał. Na każdy dzień bilansowy Spółka weryfikuje oszacowania dotyczące liczby instrumentów kapitałowych przewidywanych do przyznania. Ewentualny wpływ weryfikacji pierwotnych oszacowań ujmuje się w rachunku zysków i strat, z odpowiednią korektą kapitału rezerwowego na świadczenia pracownicze rozliczane w instrumentach kapitałowych.

3. NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF

3.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe sporządzono zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacjami przyjętymi do stosowania w Unii Europejskiej.

3.2. Status zatwierdzenia Standardów w UE

W niniejszym Sprawozdaniu Finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące nowe standardy oraz zmiany do obowiązujących standardów, które weszły w życie od 1 stycznia 2019 r.:

- MSSF 16 „Leasing” obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu (wpływ zastosowania MSSF16 przedstawiono w Nocie 3).
- Zmiany do MSSF 9: Prawo wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie, z możliwością jej wcześniejszego zastosowania. Na skutek zmiany do MSSF 9, jednostki będą mogły wyceniać aktywa finansowe z tak zwanym prawem do wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody, jeżeli spełniony jest określony warunek - zamiast dokonywania wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”. W odniesieniu do długoterminowych udziałów w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, do których nie stosuje się metody praw własności, spółki stosują MSSF 9.
- Interpretacje KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”.
- MSR 19 „Świadczenia pracownicze”. Poprawki do standardu określają wymogi związane z ujęciem księgowym modyfikacji, ograniczenia lub rozliczenia programu określonych świadczeń.
- „Roczne zmiany MSSF 2015-2017” wprowadzają zmiany do 4 standardów: MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 12 „Podatek dochodowy” oraz MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”. Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz doprecyzowują wytyczne standardów w zakresie ujmowania oraz wyceny.

Grupa zastosowała powyższe zmiany od dnia 1 stycznia 2019 roku przy czym żadna z tych zmian oprócz MSSF16 (Nota 3) nie miała istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe lub nie miała zastosowania do działalności Spółki.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie i nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę:

- Zmiany do MSSF 3 „Połączenie jednostek” - w wyniku zmiany do MSSF 3 zmodyfikowana została definicja „przedsięwzięcia”. Aktualnie wprowadzona definicja została zawężona i prawdopodobnie spowoduje,

że więcej transakcji przejęć zostanie zakwalifikowanych jako nabycie aktywów. Zmiany do MSSF 3 obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską

- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” - obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie. Nowy MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe zastąpi obecnie obowiązujący MSSF 4, który zezwala na różnorodną praktykę w zakresie rozliczania umów ubezpieczeniowych. MSSF 17 zasadniczo zmieni rachunkowość wszystkich podmiotów, które zajmują się umowami ubezpieczeniowymi i umowami inwestycyjnymi.
- Zmiany w zakresie Założeń Konceptyjnych w MSSF - w 2019 roku opublikowano zmiany do Założeń Konceptyjnych MSSF, które będą miały zastosowanie z dniem 1 stycznia 2020 roku. Zweryfikowane Założenia Konceptyjne będą wykorzystywane przez Radę i Komitet ds. Interpretacji w przyszłości podczas prac nad nowymi standardami. Niemniej jednak, podmioty przygotowujące sprawozdania finansowe mogą wykorzystywać Założenia Konceptyjne w celu opracowania polityk rachunkowości do transakcji, które nie zostały uregulowane w obecnie obowiązujących MSSF.
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” - Rada opublikowała nową definicję terminu „istotność”. Zmiany do MSR 1 i MSR 8 doprecyzowują definicję istotności i zwiększają spójność pomiędzy standardami, ale nie oczekuje się, że będą miały znaczący wpływ na przygotowanie sprawozdań finansowych. Zmiana jest obowiązkowa dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” - zmiany wyjaśniają kwestię prezentacji zobowiązań jako długo- i krótkoterminowe. Opublikowane zmiany obowiązują dla sprawozdań finansowych za okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- Zmiany do MSSF 9, MSR 39 oraz MSSF 7 związane z reformą IBOR - opublikowane w 2019 roku, zmiany modyfikują niektóre szczegółowe wymogi w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, w głównej mierze, aby oczekiwana reforma stóp referencyjnych (reforma IBOR) zasadniczo nie powodowała zakończenia rachunkowości zabezpieczeń. Zmiany do standardów obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” - Rada opublikowała zmiany do MSR 1, które wyjaśniają kwestię prezentacji zobowiązań jako długo- i krótkoterminowe. Opublikowane zmiany obowiązują dla sprawozdań finansowych za okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe”. Standard ten pozwala jednostkom, które sporządzają sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF po raz pierwszy (z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie), do ujmowania kwot wynikających z działalności o regulowanych cenach, zgodnie z dotychczas stosowanymi zasadami rachunkowości. Dla poprawienia porównywalności, z jednostkami które stosują już MSSF i nie wykazują takich kwot, zgodnie z opublikowanym MSSF 14 kwoty wynikające z działalności o regulowanych cenach, powinny podlegać prezentacji w odrębnej pozycji zarówno w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jak i w rachunku zysków i strat oraz sprawozdaniu z innych całkowitych dochodów. Decyzją Unii Europejskiej MSSF 14 nie zostanie zatwierdzony.
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dot. sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami. Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowe zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia stanowią „biznes” (ang. business). W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią „biznes”, inwestor wykazuje pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji biznesu, inwestor ujmuje zysk lub stratę

z tylko w zakresie części stanowiącej udziały innych inwestorów. Zmiany zostały opublikowane 11 września 2014 r. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, zatwierdzenie tej zmiany jest odroczone przez Unię Europejską.

W ocenie Spółki żadna z powyższych zmian nie będzie mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH

4.1. Zmiany prezentacji w rachunku zysków i strat, sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku przepływów pieniężnych

W roku obrotowym dokonano pewnych zmian prezentacyjnych, w szczególności

- w rachunku przepływów pieniężnych wpływy z tytułu dotacji przeniesiono do działalności inwestycyjnej i operacyjnej (uprzednio były wykazane w działalności finansowej),
- w celu lepszej prezentacji wyników wyodrębniono w rachunku wyników odrębną pozycję „zyski z wyceny i sprzedaży inwestycji”, jednocześnie usunięto linię „zysk z działalności operacyjnej”, w nowej linii prezentowane są zyski i straty związane z inwestycjami (wycena, wynik na zbyciu, otrzymane dywidendy),
- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmieniono nazwę pozycji „Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów” na Długoterminowe/Krótkoterminowe Aktywa z tytułu umów z klientami”,
- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy na koszty przechowywania zostały przesunięte z rozliczeń międzyokresowych do linii przychody przyszłych okresów jako zobowiązanie do świadczenia usług przechowywania,
- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wyodrębniono pozycję należność od akcjonariuszy z tytułu podwyższenia kapitału ze względu na jej istotną wartość na dzień 31 grudnia 2019 roku,

4.2. Zmiany związane z wdrożeniem MSSF 16

W omawianym okresie nastąpiły zmiany zasad rachunkowości oraz zmiany prezentacji danych związanych z wejściem w życie standardu MSSF 16, obowiązującym od dnia 1 stycznia 2019 roku, regulującego umowy leasingu (w tym umowy najmu i dzierżawy). Spółka zastosowała zmodyfikowane podejście retrospektywne tj. ujęła wpływ zastosowania nowego standardu na dzień 1 stycznia 2019 r. bez przekształcania danych porównawczych.

Spółka dokonała ponownej analizy zawartych umów leasingu operacyjnego. Po przyjęciu MSSF 16 Spółka ujmuje zobowiązania z tytułu leasingu, który wcześniej zgodnie z zasadami MSR 17 był sklasyfikowany jako „leasing operacyjny”. Zobowiązanie z tytułu leasingu zostało wycenione w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w dacie rozpoczęcia stosowania MSSF 16. Dla potrzeb prezentacji wpływu zastosowania standardu, w tabeli poniżej zastosowano dyskontowanie przy zastosowaniu krańcowej stopy dyskontowej Spółki na dzień 31 grudnia 2018.

Ponadto Spółka odstąpiła od analizy umów, które już wcześniej zostały zakwalifikowane jako leasing finansowy zgodnie z MSR 17. Dla niezakończonych na dzień 1 stycznia 2019 umów leasingu finansowego wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązania z tytułu leasingu pozostanie wyceniona jak dotychczas przewidywał to MSR 17.

Wdrożenie MSSF 16 wymaga dokonania pewnych szacunków, osądów i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązania z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Obejmują one m.in.:

- ocenę czy umowa zawiera leasing zgodnie z MSSF 16,
- ustalenie okresu obowiązywania umów (w tym dla umów z nieokreślonym terminem lub z możliwością przedłużenia),
- ustalenie płatności leasingowych,

- ustalenie stopy procentowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych,
- ustalenie stawki amortyzacji.

Większość zidentyfikowanych umów dotyczy wynajmu pomieszczeń biurowych oraz pomieszczeń laboratoryjnych, a także leasingu samochodów. Pozostała część zawartych umów dotyczy przedmiotów o niskiej wartości (poniżej 5.000 USD) oraz umów krótkoterminowych, gdzie data końcowa leasingu upływa w ciągu najbliższych 12 miesięcy i dla części tych umów Spółka skorzystała ze zwolnienia z obowiązku ujawniania ich w sprawozdaniu.

Spółka skorzystała również z uproszczenia dozwolonego przez standard i wyłączyła początkowe koszty bezpośrednie z wyceny prawa do użytkowania aktywów jak również użyła aktualnej na dzień 1 stycznia 2019 r. wiedzy w celu ustalenia okresu leasingu, w tym skorzystania z opcji przedłużenia i wypowiedzenia.

Spółka przeanalizowała zawarte dotychczas umowy pod względem spełniania definicji leasingu. A mianowicie czy spełnione są wszystkie następujące warunki:

- Czy składnik jest zdefiniowany?
- Czy Spółka ma prawo do praktycznie wszystkich korzyści ekonomicznych?
- Czy Spółka ustala w jaki sposób i dla jakich celów używany jest składnik aktywów?

Do ustalenia płatności leasingowych Spółka wzięła pod uwagę:

- Płatności stałe,
- Płatności zmienne uzależnione od stopy lub indeksu,
- Gwarancje wartości rezydualnej,
- Cenę wykonania opcji zakupu,
- Kary za rozwiązanie umowy.

Do ustalenia okresu leasingu Spółka przyjęła całkowity nieodwoływalny okres w jakim Grupa ma prawo do korzystania z danego aktywa w tym uwzględniając opcję przedłużenia jeżeli jest rozsądnie pewne że Grupa z niej skorzysta oraz okres pokryty opcją wypowiedzenia jeżeli jest rozsądnie pewne że Grupa nie skorzysta z wypowiedzenia.

Stopa dyskontowa została ustalona przez Spółkę jako Krańcowa Stopa Leasingobiorcy odpowiadająca Krańcowej Stopie Pożyczkowej na moment rozpoczęcia leasingu. Wysokość średniorocznej krańcowej stopy na datę wdrożenia standardu kształtowała się pomiędzy 2,38% a 18,83%.

Wpływ na sprawozdanie finansowe

Ze względu na fakt, iż wynajem długoterminowy był ważnym źródłem finansowania dla Spółki umożliwiającym otrzymanie prostego dostępu do nieruchomości to implementacja MSSF 16 będzie miała istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki. Spowoduje wzrost wartości aktywów trwałych oraz zobowiązań, tym samym spowoduje wzrost sumy bilansowej Spółki, a także wpłynie na wielkość niektórych wskaźników finansowych w szczególności wskaźników zadłużenia oraz rentowności. Prognozuje się wzrost poziomu amortyzacji oraz wielkości EBITDA.

W oparciu o przeprowadzone analizy potwierdzono, że wdrożenie MSSF 16 nie będzie miało wpływu na zyski zatrzymane i kapitały własne na dzień 1 stycznia 2019 r. z uwagi na ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań z tytułu leasingu w takiej samej wysokości. Spółka przeanalizowała wpływ tych zmian na spełnienie kowenantów zawartych w umowach kredytowych i nie stwierdziła ryzyka ich naruszenia.

W poniższej tabeli zaprezentowano wpływ MSSF 16 na bilans Spółki na moment pierwszego zastosowania, tj. na dzień 1 stycznia 2019 roku:

Pozycje bilansowe [tys. zł]	01.01.2019		
	Leasing (Razem)	Leasing (MSSF 16)	Leasing (MSR 17)*
Prawo do użytkowania aktywa, w tym z tytułu:	16 014,54	11 312,41	4 702,13
Nieruchomości	11 312,41	11 312,41	0,00
Środki transportu	2 369,27	0,00	2 369,27
Urządzenia techniczne i maszyny	1 225,35	0,00	1 225,35
Inne środki trwałe	1 107,51	0,00	1 107,51
Zobowiązania z tytułu leasingu:	16 413,30	11 312,41	5 100,89
Zobowiązania długoterminowe	14 148,50	10 119,38	4 029,12
Zobowiązania krótkoterminowe	2 264,80	1 193,03	1 071,77

* leasing finansowy rozpoznany na dzień 31 grudnia 2018 roku w księgach Spółki

Spółka jest stroną umów najmu dotyczących:

- Powierzchni biurowych, laboratoryjnych i magazynowych,
- Środków transportu,
- Specjalistycznych urządzeń,
- Sprzętu biurowego,

z których wynikały na dzień 31 grudnia 2018 roku przyszłe płatności, zaprezentowane w nocie 26 niniejszego sprawozdania. Powyższe umowy spełniają definicję leasingu według MSSF 16. Poniżej zaprezentowano uzgodnienie zobowiązań z tytułu umów najmu do zobowiązań z tytułu leasingu, które zostały ujęte na dzień 1 stycznia 2019 roku zgodnie z MSFF 16.

Pozycje bilansowe [tys. zł]	Wartości
Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego na dzień 31 grudnia 2018 roku (MSR 17)	11 437,58
Zobowiązania z tytułu leasingu na dzień 31 grudnia 2018 roku (MSR 17)	5 100,89
Wartość dyskonta przy zastosowaniu krańcowej stopy pożyczkowej	(1 103,11)
Zmiana osądu Spółki w stosunku do opcji przedłużenia lub wypowiedzenia umów najmu klasyfikowanych uprzednio jako leasing operacyjny (-)	1 448,61
Leasing krótkoterminowy (-)	(470,67)
Leasing aktywów o niskiej wartości (-)	0,00
Różnice kursowe	0,00
Zobowiązania z tytułu leasingu na dzień 1 stycznia 2019 roku	16 413,30

5. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywać co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

Spółka dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe mogą odbiegać od rzeczywistych wyników. Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

Podstawowe obszary, w których szacunki Zarządu mają istotny wpływ na sprawozdanie finansowe to:

- Szacowana utrata wartości firmy - Spółka corocznie testuje wartość firmy pod kątem utraty wartości, zgodnie z zasadą rachunkowości przedstawioną w punkcie 2.4. Wartość odzyskiwalna ośrodków wypracowujących środki pieniężne, czyli spółek, do których odnosi się wartość firmy, wyliczana jest

metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF). Szczegółowe informacje dotyczące wartości firmy zaprezentowane zostały w nocie 13 niniejszego sprawozdania.

- Szacowana utrata wartości przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej – w razie wystąpienia przesłanek Spółka testuje wartość przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej pod kątem utraty wartości.
- Szacowana utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych - na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. Wartość odzyskiwalna poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne szacowana jest przy wykorzystaniu metodologii opisane w punkcie 2.9.
- Szacowane okresy ekonomicznej użyteczności - wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie aktualnej wiedzy dotyczącej przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych. Przewidywany okres użytkowania podlega okresowej weryfikacji. Szczegóły dotyczące okresów amortyzacji zostały przedstawione w punkcie 2.6 i 2.7.
- Szacowane okresy długości trwania kontraktu – w omawianych okresach szacowana długość trwania kontraktu zawartego na czas nieokreślony dla poszczególnych krajów była jednakowa i wynosiła 18 lat. Spółka oszacowała okres trwania umowy na 18 lat na podstawie analizy historii realizowanych już umów. Dane historyczne Spółki potwierdzają fakt, iż klient, który zdecydował się na pobranie materiału biologicznego ma intencję do przechowywania materiału biologicznego w długim okresie czasu. Łączna liczba rezygnacji (*churn*) z przechowywania nie jest znacząca i wynosi obecnie około 1 % i wynika głównie z przyczyn losowych. Ponadto za 18-letnim okresem trwania umowy przemawia fakt, iż w momencie uzyskania pełnoletności dawcy materiału biologicznego następuje zmiana prawnego właściciela pobranego materiału. Należy przy tym nadmienić, że pomimo braku umownego obowiązku przechowywania materiału w okresie 18 letnim ze strony klienta nie oznacza to, że umowa nie zawiera egzekwowalnych praw i obowiązków w tym zakresie. Specyfika pobranego materiału wskazuje, iż pomimo braku formalnego umownego obowiązku przechowywania materiału po pobraniu, klient jest zmuszony do korzystania z usług przechowywania świadczonych przez Spółkę, jeżeli materiał nie został pobrany w celu natychmiastowego zużycia. Na istnienie takiego przymusu wskazują następujące przesłanki:
 - Sytuacje, w których klient może mieć możliwość pozyskania materiału biologicznego, są unikalne (tylko w momencie porodu dziecka) co powoduje, że klient nie ma możliwości pozyskania materiału w dowolnej ilości i w dowolnym czasie. Ponadto opłata za pobranie i preparatykę materiału biologicznego jest znacząca w stosunku do opłaty za przechowywanie, tak więc uzasadnionym jest przyjęcie założenia, że klient który zdecydował się na pobranie materiału biologicznego (jeżeli nie dokonano pobrania w celu natychmiastowego zużycia) ma intencję przechowywania materiału biologicznego w długim okresie czasu.
 - Aby pobrany materiał nadawał się kiedykolwiek do wykorzystania, musi być przechowywany w wyspecjalizowanej jednostce świadczącej tego typu usługi, tak więc klient zmuszony jest korzystania z usług wyspecjalizowanej jednostki w celu przechowywania. Koszt przeniesienia materiału do innej jednostki świadczącej usługi przechowywania jest dość wysoki, iż można uznać, że stanowi pewną barierę do swobodnego przenoszenia pobranego materiału ze Spółki do innych wyspecjalizowanych jednostek.
- Niewystępowanie istotnego elementu finansowania w umowach z klientami w przypadku gdy termin płatności istotnie różni się od momentu wykonania obowiązku świadczenia. W ramach umów zawieranych przez Spółkę występują istotne różnice w czasie pomiędzy momentem spełnienia obowiązku świadczenia a momentem otrzymania płatności w przypadku płatności dokonywanych przez klienta w całości z góry oraz płatności rocznych w ramach umów abonamentowych - wówczas zarachowany przychód w momencie wykonania świadczenia stanowiącego pobranie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania podlega spłaceniu w długim okresie czasu. W ocenie Spółki pomimo występowania tej różnicy umowy nie zawierają elementu finansowania ze względu na fakt, iż:

- W odniesieniu do płatności dokonywanych w modelu przedpłaconym (z góry), Spółka nalicza jedną opłatę w celu maksymalizacji rentowności, a nie w celu pozyskania finansowania od klienta. Klienci, którzy dokonują płatności z góry, rzadziej rezygnują z usługi niż klienci, którzy dokonują corocznych płatności. Ponadto Spółka, w przypadku umów płatnych w modelu abonamentowym ponosi wyższe koszty administracyjne (obsługa klienta, zarządzanie przedłużaniem umów, windykacja), niż w przypadku umów gdzie płatności dokonywane są w modelu przedpłaconym.
- W odniesieniu do odroczonej płatności za usługi pozyskania i preparatyki materiału biologicznego głównym powodem ich odroczenia jest zapewnienie klienta, iż spółka w sposób satysfakcjonujący wypełni swoje zobowiązania wynikające z umowy. Ze względu na charakter usług które oferuje Spółka, klient nie ma możliwości sprawdzenia wcześniej czy usługi zostaną prawidłowo wykonane, ponieważ jakość usługi można udowodnić tylko w momencie, w którym klient zdecyduje się na wykorzystanie materiału biologicznego, co może wydarzyć się w odległym, bliżej nieokreślonym momencie czasu, jeśli w ogóle. Materiał biologiczny można teoretycznie wykorzystać w dowolnym momencie, jednak to czy i kiedy będzie można to zrobić zależy od czynników, na które klient nie ma wpływu (np. wystąpienie choroby, którą można wyleczyć za pomocą komórek macierzystych). Odroczonej płatności w tym wypadku może być postrzegana jako gwarancja, że Spółka wywiąże się ze swoich zobowiązań w sposób prawidłowy.

6. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

Spółka prowadzi jednorodną działalność polegającą na pozyskiwaniu i przechowywaniu komórek macierzystych krwi pępowinowej. Spółka osiąga przychody na rynku krajowym, którego wyniki są regularnie analizowane przez Członków Zarządu. W 2019 oraz w 2018 roku nie zidentyfikowano wiodących klientów, których wartość obrotów przekroczyła poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży. Ze względu na fakt, iż wartość obrotu ze sprzedaży innych usług niż podstawowa nie przekracza 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Spółka nie wydziela przychodów ze względu na rodzaje sprzedawanych usług. W związku z powyższym, w Spółce nie wyodrębniono segmentów działalności.

7. PRZYCHODY I KOSZTY

7.1. Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej

Przychody operacyjne i koszty działalności operacyjnej w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Przychody netto ze sprzedaży	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody netto ze sprzedaży usług	98 057 437,48	96 333 311,62
Razem	98 057 437,48	96 333 311,62

Poniższa tabela przedstawia podział przychodów w podziale na główne kategorie:

[tys. PLN]	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody netto ze sprzedaży	98 057	96 333
w tym:		
-przychody z bankowania B2C i B2B	80 145	83 757
- przychody z terapii komórkowych	10 139	11 209
- przychody z pozostałych usług medycznych	1 427	75
- pozostałe przychody	6 347	1 292

Poniżej w tabeli zaprezentowano przychody z bankowania rodzinnego, tj. w grupie B2C:

[tys. PLN]	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Przychody z bankowania próbek B2C	75 862	80 706
- przychody z próbek w pierwszym roku	51 512	59 444
w tym:		
w modelu abonamentowym	35 880	42 543
w modelu przedpłaconym	15 632	16 901
- przychody z przechowywania materiału biologicznego	24 350	21 262
w tym:		
w modelu abonamentowym	22 099	19 387
w modelu przedpłaconym	2 251	1 875

W poniższej tabeli zaprezentowano podział przychodów w segmencie B2B

[tys. PLN]	01.01.2019- 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Przychody z preparatyki materiału biologicznego	3 212	2 191
Przychody z przechowywania materiału biologicznego	1 071	860
Razem	4 283	3 051

W poniższej tabeli przedstawiono przychody z tyt. umów z klientami B2C i B2B według kryterium rodzaju umowy:

Przychody z tytułu umów z klientami według kryterium rodzaju umowy [tys. PLN]	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Oparte na stałej cenie	42 386	34 403
Oparte na zmiennej cenie	55 671	61 930
Razem	98 057	96 333

Jako przychody z umów opartych na cenie stałej wykazywane są przychody z umów zawartych na czas określony dłużej niż 18 lat co do których całe wynagrodzenie zostało zapłacone z góry stąd wysokość przychodu w całym okresie realizacji umowy jest z góry znana i stała

W grupie przychodów opartych na zmiennej cenie Spółka prezentuje przychody od klientów, którzy w trakcie realizacji świadczenia wybierają formę płatności w modelu abonamentowym.

Wartością poszczególnych umów jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została zawarta na czas określony i przedpłacona na dłuższy okres niż 18 lat. Szacując całkowitą cenę transakcyjną Spółka określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) oraz minimalnymi rocznymi spłatami aktyw powstałych w skutek realizacji usługi pobrania i preparatyki materiału biologicznego stanowi wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności.

W poniższej tabeli przedstawiono przychody z tyt. umów z klientami B2C i B2B według kryterium terminu przekazania:

Przychody z tytułu umów z klientami według terminu przekazania [tys. PLN]	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
W miarę upływu czasu – usługa pobrania i preparatyki	72 648	74 187
W miarę upływu czasu - usługa przechowywania	25 409	22 146
Razem	98 057	96 333

Spółka rozpoznaje przychody z terapii komórkowych, pozostałych usług medycznych oraz przychodów związanych z realizacją świadczenia usług w zakresie pobrania, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania. Przychody z przechowywania prezentowane są w grupie przychodów rozpoznawanych w miarę upływu czasu.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat okresu rozliczenia aktywa z tytułu umów z klientami wykazanego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

31.12.2019 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	6 506	13 035	10 379	83 693	113 613

31.12.2018 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	5 615	14 351	14 325	67 876	102 168

Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich wynikają z umów abonamentowych w perspektywie do 18 rocznicy urodzin dziecka.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat ceny transakcyjnej przypisanej do pozostałych zobowiązań do wykonania świadczenia związanych z umowami B2C, które pozostały niespełnione lub częściowo niespełnione na koniec okresu sprawozdawczego w podziale na przedziały czasowe w których Grupa oczekuje spełnienia świadczenia i ujęcia tych kwot jako przychody:

31.12.2019 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	2 976	4 637	4 013	19 204	30 830

31.12.2018 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	2 925	3 903	3 810	15 321	25 958

Poniższa tabela przedstawia przyszłą minimalną cenę transakcyjną z umów konsumenckich przypisaną do niewykonanych jeszcze usług przechowywania przez okres pozostały do wypełnienia umowy dla ustalonego egzekwowalnego okresu umownego wynoszącego dla każdej z tych umów 18 lat od daty pobrania materiału:

dane wg. stanu na dn. 31.12.2019 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Cena transakcyjna przypisana do niewykonanych usług przechowywania	11 703	21 103	20 082	80 958	133 846

dane wg. stanu na dn. 31.12.2018 [w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Cena transakcyjna przypisana do niewykonanych usług przechowywania	10 886	21 040	19 774	73 762	125 461

Przychody ujęte w 2019 roku uwzględnione w saldzie zobowiązań z tytułu umów na początek okresu wyniosły 5,0 mln zł (w 2018 roku: 4,6 mln zł). Wpływ istotnych zmian wynikających głównie ze zmiany wartości

szacunkowej ceny transakcyjnej w szczególności umów płatnych w modelu abonamentowym w 2019 roku wyniósł 11,2 mln zł (w 2018 roku 8,5 mln zł).

Koszty działalności operacyjnej przedstawiały się następująco:

Koszty działalności operacyjnej	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Amortyzacja	6 623 489,80	4 046 453,00
Zużycie materiałów i energii	16 669 860,12	16 082 522,31
Usługi obce	27 671 774,67	22 055 154,78
Podatki i opłaty	386 987,26	415 105,79
Świadczenia pracownicze	28 312 673,67	23 260 994,61
Pozostałe koszty rodzajowe	6 080 842,85	4 588 615,72
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	4 750,00	0,00
Razem	85 750 378,37	70 448 846,21

W 2019 roku jednostka ujęła w pozycji *Świadczenia pracownicze* koszty wdrożonego programu motywacyjnego w wysokości 441 tys. zł oraz rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 85 tys. zł i jej rozwiązanie z roku poprzedniego w wysokości 31,5 tys. zł.

W 2018 roku wartość programu motywacyjnego wynosiła 676 tys. zł., a rezerwa na odprawy emerytalne 31,5 tys. zł.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące rodzaju ponoszonych kosztów usług obcych oraz pozostałych kosztów rodzajowych w latach 2019 i 2018:

Usługi obce	01.01.2019- 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Koszty związane z realizacją umowy bankowania materiału biologicznego	(9 597 996,23)	(8 898 639,76)
Koszty najmu	(2 017 387,41)	(2 886 059,57)
Usługi doradcze	(6 529 182,31)	(3 443 126,67)
Obsługa IT	(2 791 788,38)	(2 291 727,29)
Usługi marketingowe	(1 873 987,79)	(1 034 070,36)
Pozostałe	(4 861 432,55)	(3 501 531,13)
Razem	(27 671 774,67)	(22 055 154,78)

Pozostałe koszty rodzajowe	01.01.2019- 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Reklama	(1 692 874,03)	(1 619 123,51)
Ubezpieczenie	(1 219 632,10)	(184 305,26)
Podróże służbowe	(901 528,60)	(633 594,36)
Konferencje	(1 743 641,66)	(1 720 212,41)
Pozostałe	(523 166,46)	(431 380,18)
Razem	(6 080 842,85)	(4 588 615,72)

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące ponoszonych kosztów świadczeń na rzecz pracowników w latach 2019 i 2018:

Świadczenia pracownicze	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynagrodzenia	23 062 179,64	18 737 537,06
Program motywacyjny	441 000,00	676 000,00
Koszty ubezpieczeń społecznych	3 856 848,10	2 944 043,74
Rezerwa na odprawy emerytalne	53 668,95	(150 313,17)
Pozostałe świadczenia pracownicze	898 976,98	1 053 726,98
Razem	28 312 673,67	23 260 994,61

Poniższa tabela przedstawia zatrudnienie w Spółce w okresie 12 miesięcy roku 2019 oraz w analogicznym okresie roku ubiegłego:

Grupa zatrudnionych	31.12.2019	31.12.2018
Zarząd	3	3
Pracownicy umysłowi	233	199
Razem	236	202

7.2. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Pozostałe przychody operacyjne	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk na sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	69 405,88	96 027,69
Dotacje otrzymane	2 356 360,40	1 858 036,59
Zwrot kosztów sądowych i postępowań egzekucyjnych	21 041,31	9 470,98
Dodatnie różnice kursowe	0,00	30 411,05
Odszkodowania	328 618,30	0,00
Korekta VAT	320 166,95	0,00
Pozostałe	121 400,91	475 042,54
Razem	3 216 993,75	2 468 988,85

W pozycji dotacje prezentowane są rozliczenia otrzymanych środków z Unii Europejskiej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju częściowo finansujących badania nad terapiami eksperymentalnymi prowadzonymi przez Grupę w konsorcjach lub indywidualnie. Dotacje rozliczane są w czasie w ramach realizowanych prac i wypłacane są zgodnie z zawartymi umowami.

Pozostałe koszty operacyjne	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Strata na sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	27 410,40	0,00
Odpis na należności	1 233 680,65	497 448,10
Darowizny	194 624,44	326 219,31
Ujemne różnice kursowe	21 789,06	0,00
Umorzenie należności	79 380,26	67 804,69
Kary, odsetki za zwłokę	10 174,94	10 000,00
Pozostałe	40 595,62	91 709,57
Razem	1 607 655,37	993 181,67

W pozycji odpis na należności ujęto również spodziewaną wartość strat kredytowych od aktyw z tytułu umów z klientami, które w 2019 roku wyniosły 167 tys. zł. Za rok 2018 wartość spodziewanych strat kredytowych od aktyw z tyt. umów z klientami wyniosła 171 tys. zł i pomniejszyła wartość przychodów netto ze sprzedaży

7.3. Zyski (straty) z wyceny i sprzedaży inwestycji

Zyski z wyceny i sprzedaży inwestycji	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk ze zbycia inwestycji	372 856,46	0,00
Dywidendy	2 039 278,13	1 682 900,32
Razem	2 412 134,59	1 682 900,32

Straty z wyceny i sprzedaży inwestycji	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	1 714 437,78
Razem	0,00	1 714 437,78

7.4. Przychody i koszty finansowe

Struktura przychodów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Przychody finansowe	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek	799 810,17	100 250,09
Dodatnie różnice kursowe	927 461,62	84 836,71
Pozostałe	693 468,00	60 961,42
Razem	2 420 739,79	246 048,22

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w przychodach finansowych w linii pozostałe ujęta została zmiana szacunku zobowiązania warunkowego w wartości 693 468 zł, rozpoznanego na nabyciu Stemlab S.A. Cena nabycia Stemlab S.A. zakładała dodatkowe płatności (earn-out) pod warunkiem osiągnięcia przez Stemlab S.A. określonych wyników finansowych do końca pierwszego półrocza 2019 roku.

Struktura kosztów finansowych w okresach 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Koszty finansowe	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Odsetki od kredytów i pożyczek	1 809 312,31	976 539,45
Odsetki zapłacone	0,00	2 562,87
Odsetki z tytułu leasingu	683 317,61	289 169,13
Umorzenie pożyczki	2 640 023,42	934 113,23
Dopłata na pokrycie straty Famicord IT	145 121,25	0,00
Pozostałe	0,00	403 575,86
Razem	5 277 774,59	2 605 960,54

W prezentowanych danych finansowych za rok 2019 i porównywalnych za rok 2018 Spółka odniosła wszystkie koszty finansowania zewnętrznego na wynik finansowy okresu, w którym zostały poniesione.

8. PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCZONY

Główne składniki obciążenia podatkowego przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Podatek dochodowy bieżący	(262 432,00)	(446 463,00)
Zmiana stanu odroczonego podatku dochodowego	(3 341 373,40)	(4 384 236,43)
Razem	(3 603 805,40)	(4 830 699,43)

Uzgodnienie wysokości podatku dochodowego w rachunku zysków i strat z wynikiem finansowym:

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk przed opodatkowaniem	13 471 497,28	24 968 822,81
Podatek przy zastosowaniu stawki ustawowej wynoszącej 19%	2 559 584,00	4 744 076,00
Efekt podatkowy przychodów i kosztów trwale niestanowiących przychodów i kosztów podatkowych	1 385 553,10	32 069,95
Dywidendy otrzymane	(360 660,97)	(290 500,44)
Wycena akcji zaliczanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0,00	337 291,82
Inne	19 329,27	7 762,10
Obciążenie podatkowe według efektywnej stawki podatkowej	3 603 805,40	4 830 699,43

Zgodnie z polskimi przepisami w roku 2019 oraz 2018 Spółka naliczała zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 19% dochodu do opodatkowania.

Na aktywa oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego składają się następujące tytuły:

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2019	31.12.2018
Odpis aktualizujący	651 592,00	395 917,00
Niezapłacone odsetki	245 183,00	136 001,00
Różnice kursowe niezrealizowane	0,00	89 733,00
Zobowiązania leasingowe	4 010 045,00	969 169,00
Inne rezerwy i RMK bierne	868 194,00	632 010,00
Program motywacyjny	0,00	484 690,00
Inne	777,00	65 417,00
Razem	5 775 791,00	2 772 937,00

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2019	31.12.2018
Różnica pomiędzy wartością podatkową i księgową niefinansowych aktywów trwałych	547 463,00	439 174,00
Odsetki niezapłacone	101 317,00	3 888,00
Wartość netto środków trwałych w leasingu	3 911 817,00	884 312,00
Różnica pomiędzy podatkową i księgową wartością przychodów B2C	30 330 087,00	26 804 940,00
Różnica pomiędzy podatkową i księgową wartością przychodów B2B	147 397,00	128 686,60
Różnica pomiędzy podatkową i księgową wartością kosztów operacyjnych	91 326,00	114 817,00
Wycena akcji przeznaczonych do sprzedaży	36 362,00	262 396,00
Różnice kursowe niezrealizowane	0,00	183 328,00
Razem	35 165 769,00	28 821 541,60

Spółka dokonuje kompensaty aktywów i rezerw z tytułu podatku odroczonego i prezentuje wynik tej kompensaty odpowiednio w aktywach lub pasywach bilansu.

Różnica przejściowa na rzeczowych aktywach trwałych oraz wartościach niematerialnych wynika z przeszacowania do wartości godziwej aktywów oraz przyspieszonej amortyzacji podatkowej.

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania z tyt. odroczonego podatku dochodowego	35 165 769,00	28 821 541,60
- przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	34 789 367,00	28 128 426,00
- przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	376 402,00	693 115,60
Aktywa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	5 775 791,00	2 772 937,00
- przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	4 010 045,00	969 169,00
- przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	1 765 746,00	1 803 768,00
Zobowiązania (Aktywa) z tyt. odroczonego podatku dochodowego netto	29 389 978,00	26 048 604,60

9. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

Zarówno w 2019 jak i 2018 roku jednostka nie posiadała żadnych aktywów do sprzedaży oraz nie zaniechała prowadzenia żadnej działalności.

10. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom jednostki za okres sprawozdawczy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu sprawozdawczego.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom jednostki przez skorygowaną (o wpływ potencjalnych elementów rozwodniających) średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz ilość akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję:

	31.12.2019	31.12.2018
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w tys. sztuk)	5 645	4 740
Zysk netto za okres sprawozdawczy (w tys. zł)	9 868	20 138
Podstawowy zysk na jedną akcję (w zł) z zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy	1,75	4,25

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz ilość akcji po uwzględnieniu efektu rozwodnienia z tytułu programu motywacyjnego:

	31.12.2019	31.12.2018
Liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję (w tys. sztuk)	5 701	4 803
Zysk netto za okres sprawozdawczy (w tys. zł)	9 868	20 138
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł) z zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy	1,73	4,19

11.DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY

Podział zysku za 2018 rok

W dniu 20 maja 2019 roku Zarząd Emitenta podjął decyzję o rekomendowaniu Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Emitenta przeznaczenia całości kwoty zysku netto wypracowanego w 2018 roku na kapitał zapasowy Spółki. Rekomendacja Zarządu Spółki w powyższym kształcie została podjęta w związku z przewidywanym zapotrzebowaniem finansowym wynikającym z prowadzonych i analizowanych inwestycji kapitałowych oraz planowanymi, w perspektywie do końca bieżącego roku, nakładami inwestycyjnymi związanymi z rozwojem działalności operacyjnej oraz badawczej.

Rekomendacja Zarządu Spółki w powyższym kształcie została w tym samym dniu pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą Emitenta.

W dniu 25 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, działając na podstawie art.395 § 2 pkt 2) Kodeksu spółek handlowych oraz §11 ust.13 pkt 7), Statutu Spółki, po rozpatrzeniu wniosku Zarządu w sprawie przeznaczenia zysku netto za rok obrotowy obejmujący okres od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 r. i opinii Rady Nadzorczej w tym zakresie, uchwaliło, że zysk netto osiągnięty przez Spółkę w roku obrotowym od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku w wysokości 20 138 123,38 zł zostanie przeznaczony w całości na kapitał zapasowy Spółki.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Zgodnie z obowiązującą w Spółce polityką dywidendową, Zarząd zamierza corocznie rekomendować wypłatę dywidendy w wysokości nie wyższej, niż 50% skonsolidowanego zysku netto Grupy wypracowanego w roku poprzednim, uzależniając ostateczną treść rekomendacji od aktualnej sytuacji finansowej i płynnościowej Grupy oraz jej planów inwestycyjnych. Jednakże wobec planów Spółki dotyczących kolejnych akwizycji Zarząd planuje zmianę polityki dywidendowej.

Zgodnie z art. 395 KSH, organem właściwym do powzięcia uchwały o podziale zysku (lub o pokryciu straty) oraz o wypłacie dywidendy jest zwyczajne walne zgromadzenie.

Ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy

Emitent nie jest stroną umów ani nie posiada zobowiązań, które ograniczałyby w jakikolwiek sposób wypłatę dywidendy w przyszłości za wyjątkiem zobowiązań wynikających z zawartej przez Emitenta umowy kredytowej z PKO BP z dnia 10 września 2018 r. Na mocy postanowień tej umowy, Spółka jest zobowiązana (do momentu spłaty zobowiązania) do niewypłacania dywidendy w wysokości przewyższającej 20% wypracowanego zysku netto za rok obrotowy.

12.AKTYWA NIEMATERIALNE

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2019 r.:

31.12.2019	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne wartości niematerialne i prawne	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	Umowy z Klientami	Razem
Wartość brutto					
01.01.2019	867 521,21	2 529 267,30	3 682 653,23	787 475,73	7 866 917,47
Zwiększenia	0,00	194 010,69	723 609,93	0,00	917 620,62
Przemieszczenie wewnętrzne	0,00	2 051 164,97	(2 051 164,97)	0,00	0,00
Inne zwiększenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne zmniejszenia	0,00	0,00	(51 815,26)	0,00	(51 815,26)
31.12.2019	867 521,21	4 774 442,96	2 303 282,93	787 475,73	8 732 722,83
Umorzenie					
01.01.2019	(552 110,26)	(2 318 727,17)	0,00	(393 717,23)	(3 264 554,66)
Zwiększenia	(104 891,89)	(547 392,27)	0,00	(98 424,60)	(750 708,76)
31.12.2019	(657 002,15)	(2 866 119,44)	0,00	(492 141,83)	(4 015 263,42)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2019	0,00	0,00	(844 968,18)	0,00	(844 968,18)
Zwiększenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2019	0,00	0,00	(844 968,18)	0,00	(844 968,18)
Wartość netto					
01.01.2019	315 410,95	210 540,13	2 837 685,05	393 758,50	3 757 394,63
31.12.2019	210 519,06	1 908 323,52	1 458 314,75	295 333,90	3 872 491,23

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2018 r.:

31.12.2018	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne wartości niematerialne i prawne	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	Umowy z Klientami	Razem
Wartość brutto					
01.01.2018	867 521,21	2 518 673,70	2 654 170,38	787 475,73	6 827 841,02
Zwiększenia	0,00	10 593,60	1 028 482,85	0,00	1 039 076,45
Przemieszczenie wewnętrzne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne zwiększenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2018	867 521,21	2 529 267,30	3 682 653,23	787 475,73	7 866 917,47
Umorzenie					
01.01.2018	(443 662,18)	(2 120 737,56)	0,00	(295 292,63)	(2 859 692,37)
Zwiększenia	(108 448,08)	(197 989,61)	0,00	(98 424,60)	(404 862,29)
31.12.2018	(552 110,26)	(2 318 727,17)	0,00	(393 717,23)	(3 264 554,66)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2018	0,00	0,00	(844 968,18)	0,00	(844 968,18)
Zwiększenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2018	0,00	0,00	(844 968,18)	0,00	(844 968,18)
Wartość netto					
01.01.2018	423 859,03	397 936,14	1 809 202,20	492 183,10	3 123 180,47
31.12.2018	315 410,95	210 540,13	2 837 685,05	393 758,50	3 757 394,63

Pozycja umowy z klientami przedstawia szacowane przyszłe wpływy z rocznych kontraktów rozpoznane na przejęciu jednostek zależnych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku pozostały okres amortyzacji dla przejętych kontraktów spółki Longa Vita Sp. z o.o. (obecnie połączonej z Polski Bank Komórek Macierzystych S.A.) wynosi 3 lata.

Wszystkie aktywa niematerialne, poza wartością firmy, ujmowane przez Spółkę mają określony okres użytkowania. Na dzień bilansowy aktywa niematerialne nie stanowią zabezpieczenia zobowiązań Spółki.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w pozycji *Zaliczki na wartości niematerialne i prawne* zaprezentowane zostały głównie nakłady poniesione przez Spółkę na rozwój systemów ERP.

Szczegółowe zasady określające kapitalizowania prac rozwojowych zostały przedstawione w nocie 2.6 niniejszego sprawozdania finansowego.

13. WARTOŚĆ FIRMY

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Spółka ujmowała wartość firmy w wysokości 1.892.250,88 zł, która powstała w momencie przejęcia kontroli nad spółką Longa Vita. W dniu 1 czerwca 2015 roku na mocy art.493§1 KSH w wyniku dokonanego połączenia metodą nabycia spółki Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. ze spółką Longa Vita Sp. z o.o. wartość firmy została ujęta w księgach PBKM S.A. W wyniku połączenia spółka przejmowana (tj. Longa Vita Sp. z o.o.) została rozwiązana, bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego. Połączenie nastąpiło z dniem wpisania połączenia do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, tj. 1 czerwca 2015 roku.

Wartość firmy jest corocznie badana pod kątem utraty wartości. Dla celów testowania wartość firmy została w całości alokowana do umów konsumenckich zawieranych z PBKM S.A. w ramach działu Bank i Laboratorium Longa Vita.

W wyliczeniu wartości użytkowej ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne, którym w niniejszym sprawozdaniu jest dział Bank i Laboratorium Longa Vita, zostały przyjęte następujące założenia:

- szczegółową prognozą objęto okres 12 lat, w czasie, którego zostały założone wzrosty przepływów w kolejnych latach. Okres przepływów został oszacowanym na podstawie historycznych obserwacji długości cyklu trwania umowy;
- stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału dla danego ośrodka, w przypadku działu Bank i Laboratorium Longa Vita jest to 9,15%. Poszczególne składniki tej stopy zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zlewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku.

14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2019 r.:

31.12.2019	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2019	6 376 826,60	13 311 079,48	4 614 903,15	9 548 267,65	33 851 076,88
Przeniesienie ze środków trwałych (MSSF16)	0,00	(1 475 897,90)	(4 604 903,82)	(1 301 139,77)	(7 381 941,49)
Zwiększenia	199 598,23	2 554 583,03	25 476,67	2 141 976,78	4 921 634,71
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	1 221 178,52	680 542,79	0,00	0,00	1 901 721,31
Sprzedaż	0,00	(201 058,00)	0,00	(21 087,81)	(222 145,81)
Inne zmniejszenia	0,00	(61 500,00)	0,00	0,00	(61 500,00)
31.12.2019	7 797 603,35	14 807 749,40	35 476,00	10 368 016,85	33 008 845,60
Umorzenie					
01.01.2019	(1 741 618,80)	(7 408 389,18)	(2 250 426,47)	(3 850 799,73)	(15 251 234,18)
Przeniesienie ze środków trwałych (MSSF16)	0,00	250 551,53	2 235 637,06	193 631,21	2 679 819,80
Zwiększenia	(665 453,90)	(1 017 375,74)	(17 162,90)	(926 179,86)	(2 626 172,40)
Sprzedaż	0,00	201 058,00	0,00	21 087,81	222 145,81
Inne zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	(24 822,50)	(24 822,50)
31.12.2019	(2 407 072,70)	(7 974 155,39)	(31 952,31)	(4 587 083,07)	(15 000 263,47)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość netto					
01.01.2019	4 635 207,80	5 902 690,30	2 364 476,68	5 697 467,92	18 599 842,70
31.12.2019	5 390 530,65	6 833 594,01	3 523,69	5 780 933,78	18 008 582,13

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2018 r.:

31.12.2018	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2018	5 486 959,23	12 108 244,75	3 405 263,54	6 941 824,20	27 942 291,72
Zwiększenia	15 449,00	1 250 742,12	0,00	1 932 630,55	3 198 821,67
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	1 055 978,37	0,00	0,00	2 543,08	1 058 521,45
Środki używane na podstawie umowy leasingu	0,00	336 236,45	1 401 397,27	1 189 944,88	2 927 578,60
Sprzedaż	0,00	(169 952,87)	(125 972,44)	(191 076,26)	(487 001,57)
Likwidacja	(181 560,00)	(294 027,63)	(65 785,22)	(175 392,37)	(716 765,22)
Inne zwiększenia	0,00	85 466,10	0,00	2 622,15	88 088,25
Inne zmniejszenia	0,00	(5 629,44)	0,00	(154 828,58)	(160 458,02)
31.12.2018	6 376 826,60	13 311 079,48	4 614 903,15	9 548 267,65	33 851 076,88
Umorzenie					
01.01.2018	(1 306 026,70)	(6 406 569,07)	(1 482 230,15)	(3 350 762,29)	(12 545 588,21)
Zwiększenia	(592 099,27)	(1 289 973,26)	(936 296,51)	(869 887,07)	(3 688 256,11)
Sprzedaż	0,00	10 175,65	97 712,52	191 076,26	298 964,43
Likwidacja	156 625,86	277 213,76	65 785,22	175 392,37	675 017,21
Inne zmniejszenia	0,00	763,74	4 602,45	3 381,00	8 747,19
Inne zwiększenia	(118,69)	0,00	0,00	0,00	(118,69)
31.12.2018	(1 741 618,80)	(7 408 389,18)	(2 250 426,47)	(3 850 799,73)	(15 251 234,18)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość netto					
01.01.2018	4 180 932,53	5 701 675,68	1 923 033,39	3 591 061,91	15 396 703,51
31.12.2018	4 635 207,80	5 902 690,30	2 364 476,68	5 697 467,92	18 599 842,70

Zwiększenia wartości urządzeń technicznych i maszyn oraz pozostałych środków trwałych wynikają z dokonanych inwestycji w sprzęt laboratoryjny wykorzystywany przy preparowaniu i przechowywaniu materiałów biologicznych, sprzęt służący do hodowli komórek mezenchymalnych, a także sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem.

W omawianym okresie ani w roku ubiegłym Spółka nie posiadała gruntów w użytkowaniu wieczystym.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku stan środków trwałych w budowie przedstawia tabela poniżej:

Środki trwałe w budowie	31.12.2019	31.12.2018
Środki trwałe w budowie	3 255 815,50	129 155,53
Razem	3 255 815,50	129 155,53

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość środków trwałych w budowie wyniosła 3 256 tys. zł. Kwota ta dotyczyła nakładów poniesionych na rozbudowę laboratorium Spółki.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość środków trwałych w budowie wyniosła 129 tys. zł. Kwota ta dotyczyła nakładów poniesionych na rozbudowę antresoli magazynowej w laboratorium Spółki.

Zarówno w 2019, jak i w 2018 roku Spółka nie posiadała aktywów trwałych klasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży.

Na dzień zakończony 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Emitent posiadał ustanowione zabezpieczenia na majątku, w szczególności zastaw na wszystkich akcjach Stemlab, S.A. należących do Emitenta, jak również na akcjach BEBE4D My Family Ties, S.A. oraz Bebecord Stemlife International, S.A. należących do portugalskiej spółki Stemlab, S.A.. Ponadto każdy z podmiotów zobowiązanych udzielił poręczenia do kwoty 136 mln zł na okres do końca 2026 roku. Ustanowiono również zastawy rejestrowe i finansowe na rachunkach bankowych Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A..

W zakończonym 31 grudnia 2019 roku obrotowym ani w roku ubiegłym Spółka nie dokonywała odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych.

15.AKTYWA Z TYTUŁU PRAWA DO UŻYTKOWANIA

W poniższej tabeli zaprezentowana została wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania w podziale na kategorie poszczególnych aktywów na dzień 31 grudnia 2019:

31.12.2019	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2019	11 123 015,25	1 475 897,90	4 604 903,82	1 301 139,77	18 504 956,74
Nowe umowy leasingowe	5 469 121,17	913 560,36	1 660 766,09	0,00	8 043 447,62
Modyfikacje umów leasingowych	790 907,91	0,00	0,00	0,00	790 907,91
Inne zmniejszenia	(781 327,45)	0,00	(1 280 506,65)	0,00	(2 061 834,10)
31.12.2019	16 601 716,88	2 389 458,26	4 985 163,26	1 301 139,77	25 277 478,17
Umorzenie					
01.01.2019	0,00	(250 551,53)	(2 235 637,06)	(193 631,21)	(2 679 819,80)
Zwiększenia	(1 632 689,38)	(408 276,96)	292 963,29	(261 143,28)	(2 009 146,33)
31.12.2019	(1 632 689,38)	(658 828,49)	(1 942 673,77)	(454 774,49)	(4 688 966,13)
Wartość netto					
01.01.2019	11 123 015,25	1 225 346,37	2 369 266,76	1 107 508,56	15 825 136,94
31.12.2019	14 969 027,50	1 730 629,77	3 042 489,49	846 365,28	20 588 512,04

16. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE

Należności długoterminowe	31.12.2019	31.12.2018
Od jednostek pozostałych	556 514,21	273 190,42
Razem	556 514,21	273 190,42

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w pozycji *Należności długoterminowe od jednostek pozostałych* zostały zaprezentowane kaucje wpłacone przy umowie najmu pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia podstawowej działalności.

17. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Na dzień 31 grudnia 2019 oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych.

18. AKTYWA FINANSOWE

Długoterminowe aktywa finansowe	31.12.2019	31.12.2018
Udziały w jednostkach zależnych	118 768 828,66	118 563 578,66
Udziały w jednostkach pozostałych	1 312 655,93	1 312 655,93
Pożyczki udzielone do jednostek powiązanych	30 562 447,76	0,00
Razem	150 643 932,35	119 876 234,59

Krótkoterminowe aktywa finansowe	31.12.2019	31.12.2018
Udziały w jednostkach pozostałych	6 743 928,75	7 890 712,49
Pożyczki udzielone do jednostek powiązanych	9 797 142,14	883 779,80
Pożyczki udzielone do jednostek pozostałych	3 474 936,00	0,00
Razem	20 016 006,89	8 774 492,29

W pozycji *Udziały w jednostkach pozostałych* długoterminowych aktywów finansowych na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Jednostka posiadała ponadto 10,0% udziału w kapitale i głosach na zgromadzeniu wspólników zawiązanej w 2014 roku spółki RegenMed Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie. Ponadto PBKM S.A. jest komandytariuszem w spółce RegenMed Sp. z o.o. Sp.k., dzięki czemu kontroluje 10% udziałów bezpośrednio i pośrednio. Po zarejestrowaniu zmian w kapitale spółka posiada około 8% udziałów w kapitale zakładowym spółki Dystrogen Therapeutics Corp.

W krótkoterminowych aktywach finansowych w pozycji *Udziały w jednostkach pozostałych* zaprezentowane zostały udziały w niemieckim podmiocie branżowym VITA34 AG notowanym na niemieckiej giełdzie papierów wartościowych. Akcje tych podmiotów wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o aktualną wycenę akcji na lokalnych giełdach papierów wartościowych.

Poniższa tabela przedstawia wykaz podmiotów zależnych od jednostki:

Nazwa podmiotu	Nazwa skrócona	Przedmiot działalności	Udział w kapitale zakładowym/ ogólnej liczbie głosów	Udział w kapitale zakładowym/ ogólnej liczbie głosów
			31.12.2019	31.12.2018
Cilmes Šūnu Banka, SIA (Ryga, Łotwa)	Cilmes Šūnu Banka	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%
KRIO Intezet Zrt. (Budapeszt, Węgry)	KRIO Intezet	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 97,52%	bezpośrednio 97,52%
Biogenis S.R.L. (Bukareszt, Rumunia)	Biogenis	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%
Sevibe Cells S.L. (Barcelona, Hiszpania)	Sevibe Cells	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 57,52%*	bezpośrednio 57,52%*
FamiCord Italia S.R.L. (Mediolan, Włochy)	FamiCord Italia	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%
Yaşam Bankası Sağlık Hizmetleri İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi (Ankara, Turcja)	Yaşam Bankası	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio - 85,0% kapitału zakładowego - 79% ogólnej liczby głosów	bezpośrednio - 85,0% kapitału zakładowego - 79% ogólnej liczby głosów
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Kraków, Polska)	Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%
Cryoprofil S.A. (Warszawa, Polska)	Cryoprofil	spółka odpowiadająca za zakupy dla Grupy	bezpośrednio 100% minus jedna akcja	bezpośrednio 100% minus jedna akcja
Stemlab Diagnostic S.R.L. (Galati, Rumunia)	Stemlab Diagnostic	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	łącznie 100% w tym: - bezpośrednio 99% - pośrednio (przez Cryoprofil) 1%	łącznie 100% w tym: - bezpośrednio 99% - pośrednio (przez Cryoprofil) 1%
Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Olsztyn, Polska)	Instytut Terapii Komórkowych	spółka prowadząca tzw. szpital jednego dnia	bezpośrednio - 50,0% kapitału zakładowego - 53,5% ogólnej liczby głosów	bezpośrednio - 50,0% kapitału zakładowego - 53,5% ogólnej liczby głosów
FamiCord AG (Zurych, Szwajcaria)	FamiCord AG	spółka prowadząca działalność w zakresie pozyskiwania międzynarodowych partnerów biznesowych	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%
Krionet Kft. (Budapeszt, Węgry)	Krionet	spółka aktualnie nieprowadząca działalności operacyjnej	bezpośrednio 100%	bezpośrednio 100%

FamiCord Suisse S.A. (Lugano, Szwajcaria)	FamiCord Suisse	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio 100% (przez Famicord AG)	pośrednio 100% (przez Famicord AG)
Stemlab, S.A. (Cantanhede, Portugalia)	Stemlab, S.A.	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 95,58%	bezpośrednio 95,58%
Genelab – Diagnóstico Molecular, Soc. Unip. Lda. (Cantanhede, Portugalia)	Genelab	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
Celvitae Biomédica SL (Madryt, Hiszpania)	Celvitae Biomédica	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
Stemlab AG (Zug, Szwajcaria)	Stemlab AG	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
Bebécord Stemlife International S.A. (Lisbona, Portugalia)	Bebécord Stemlife International	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	n.d.
Bebé4d My Family Ties, S.A. (Lisbona, Portugalia)	Bebé4d My Family Ties	spółka prowadząca sieć punktów ultrasonograficznych	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	n.d.
MedicalMedia II – Mamãs e Bebés Unipessoal, Lda. (Lisbona, Portugalia)	MedicalMedia II	spółka prowadząca portal internetowy i działalność marketingową	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%	n.d.
FamiCordon S.A. (wcześniej IVI Cordon S.A.) (Madryt, Hiszpania)	FamiCordon	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Sevibe Cells SL) 54,64%	n.d.
FamiCells Sàrl (wcześniej IVIDA Switzerland Sàrl) (Marly, Szwajcaria)	FamiCells	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Sevibe Cells SL) 54,64%	n.d.
FamiCordTX S.A. (Warszawa, Polska)	FamiCordTX	spółka prowadząca działalność badawczą	bezpośrednio 98%	n.d.
FamiCord Deutschland GmbH (Lipsk, Niemcy)	FamiCord Deutschland	spółka rozpoczynająca działalność operacyjną	bezpośrednio 100%	n.d.

* zgodnie z MSSF 12, na dzień sporządzenia niniejszego Raportu w ocenie Zarządu Emitenta istnieje ograniczenie do podziału zysku w spółce zależnej Sevibe Cells S.L., w której wymagana jest zgoda udziałowców mniejszościowych

W dniu 14 sierpnia 2019 roku zarejestrowana została nowa spółka zależna FamiCordTx S.A., natomiast w dniu 10 grudnia 2019 roku nowa spółka zależna FamiCord Deutschland GmbH.

Zakupy aktywów finansowych księgowane są według daty rozliczenia transakcji.

Mając na uwadze powyższe, Jednostka dokonała corocznego przeglądu spółek zależnych pod kątem przesłanek do utraty wartości inwestycji powstałych na nabytych udziałach na dzień 31 grudnia 2019 roku. W wyniku przeprowadzonej analizy zidentyfikowano przesłanki do utraty wartości inwestycji. W związku z tym dokonano wyliczenia wartości odzyskiwanej udziałów poszczególnych spółek.

W wyliczeniach zostały przyjęte następujące założenia:

- w jednostkach zależnych analizowano jednostki biznesowe, które w sumie składają się na budżet i prognozy całej jednostki zależnej;
- szczegółową prognozą objęto okres 5 lat, w czasie, którego zostały założone wzrosty przepływów w kolejnych latach, dla reszty okresu funkcjonowania jednostek obliczono wartość rezydualną przy założonym 2,5% wzroście realnym przepływów, oszacowanym na podstawie historycznych obserwacji;
- zakładane wzrosty przepływów zależą od strategii dla całej Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych, taktycznych planów poszczególnych jednostek oraz biorą pod uwagę uwarunkowania poszczególnych rynków geograficznych;
- prognozy jednostek zagranicznych zakładają wzrosty przychodów w ich walutach funkcjonalnych;
- stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału dla danego ośrodka. Poszczególne składniki tej stopy zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zlewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku. Stopa dyskonta dla poszczególnych spółek zawierała się w przedziale: dla roku 2019: 5,56% do 21,53%, dla roku 2018: 6,15% do 20,91%.

Wykonane testy nie wykazały konieczności dokonania odpisów z tytułu utraty wartości udziałów.

19. AKTYWA Z TYTUŁU UMÓW Z KLIENTAMI

Aktywa z tytułu umów z klientami	31.12.2019	31.12.2018
Długoterminowe przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	107 103 178,38	96 553 306,15
Krótkoterminowe przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	6 506 396,24	5 614 679,01
Aktywa z tytułu umów z klientami razem:	113 609 574,62	102 167 985,16

W pozycji aktywa z tytułu umów z klientami w części długo i krótkoterminowej prezentowane są należności wynikające z ujęcia niezafakturowanych przychodów ze sprzedaży usług preparowania i przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych stanowiących łącznie jeden obowiązek świadczenia - pozyskanie materiału biologicznego nadającego się do przechowywania.

Poniżej zaprezentowano wartość aktywów z tyt. umów z klientami oraz stosowne rezerwy.

Aktywa z tyt. umów z klientami	01.01.2019- 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Wartość brutto aktywów z tyt. umów z klientami	115 263 522,60	103 655 364,49
Odpis z tytułu szacowanych strat kredytowych	(1 653 947,98)	(1 487 379,33)
Wartość netto aktywów z tyt. umów z klientami	113 609 574,62	102 167 985,16

Odpis z tyt. szacowanych strat kredytowych liczony jest zgodnie z wytycznymi standardu MSSF 9. W wpływ zmiany tego odpisu ujemnie się w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

Zmiany kwoty odpisu z tyt. utraty wartości przedstawiono poniżej:

Odpisy z tyt. utraty wartości	01.01.2019- 31.12.2019	01.01.2018- 31.12.2018
Saldo na 1 stycznia	1 487 379,33	1 316 767,26
Zwiększenie odpisu ECL	166 568,65	170 612,07
Saldo na 31 grudnia	1 653 947,98	1 487 379,33

Całe saldo aktywów z tytułu umów z klientami jest nieprzeterminowane. Odpis z tyt. szacowanych strat kredytowych wyliczono przy użyciu współczynnika niewypełnienia zobowiązania w wysokości 1,4% dla obu okresów tj. 2019 i 2018.

Zwiększenie kwoty odpisu ECL w każdym z lat obrotowych wynika ze zwiększenia aktywa tytułu umów z klientami wynikającego z zawarcia kolejnych umów w których wykonano usługę pobrania materiału nadającego się do przechowania za którą płatność nastąpi w kolejnych latach.

20. CZYNNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Czynne rozliczenia międzyokresowe przedstawia następująca tabela:

Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2019	31.12.2018
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	1 306 514,57	1 479 214,67
Inne	19 950,58	22 796,14
Razem	1 326 465,15	1 502 010,81

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2019	31.12.2018
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	148 439,19	135 618,72
Licencje rozliczne w czasie	207 385,56	292 798,08
Ubezpieczenia	103 908,69	52 462,67
Najem i dzierżawa	10 074,90	63 936,39
Aktywowane koszty podwyższenia kapitału	0,00	927 137,96
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	769 509,95	182 471,21
Razem	1 239 318,29	1 654 425,03

Pozycja aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych przedstawia wartość przedpłaconych usług z tytułu przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych w okresie od roku do 30 lat.

21. ZAPASY

Poniższa tabela przedstawia stan zapasów na dzień 31 grudnia 2019 roku:

Zapasy	31.12.2019	31.12.2018
Materiały	3 675 905,86	2 117 795,10
Razem	3 675 905,86	2 117 795,10

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kwota odpisu na towary wynosi 594,3 tys. zł i nie uległa zmianie w stosunku do kwoty odpisu na dzień 31 grudnia 2018 roku. Zapasy nie stanowią zabezpieczenia zobowiązań jednostki.

22. NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE

Należności handlowe przedstawia poniższa tabela:

Należności handlowe	31.12.2019	31.12.2018
Należności handlowe brutto	21 071 075,31	17 805 476,18
w tym należności od jednostek powiązanych	8 419 476,90	3 058 817,55
Odpis aktualizujący wartość należności	(1 990 184,63)	(934 771,92)
Należności handlowe netto	19 080 890,68	16 870 704,26

Wartość godziwa należności nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.

Pozostałe należności krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe należności krótkoterminowe	31.12.2019	31.12.2018
Dywidendy	103 683,45	0,00
Rozliczenia z pracownikami	125 291,52	130 505,92
Depozyty, kaucje	104 759,79	648 450,36
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	1 344 681,98	34 898,00
Razem	1 678 416,74	813 854,28

Należne wpłaty na kapitał dotyczą należności wynikających z podpisanej dnia 30 grudnia 2019 roku umowy objęcia akcji serii M. Wkład pieniężny został wniesiony przez inwestora w dniu 8 stycznia 2020 roku

W pozycji *Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń* Spółka posiada nadpłatę z tytułu wpłaconych w ciągu 2019 roku zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych.

Poniżej przedstawiona została zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności:

Odpis aktualizujący wartość należności	31.12.2019	31.12.2018
Stan na początek okresu	(934 771,92)	(970 895,64)
Zawiązanie	(1 145 026,29)	(290 241,66)
Wykorzystanie	11 699,27	29 089,51
Rozwiązanie	77 914,31	297 275,87
Stan odpisu na koniec okresu	(1 990 184,63)	(934 771,92)

Na wszystkie należności zagrożone utworzono odpis. Zawiązanie i rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość należności zostało rozpoznane w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe przychody/koszty operacyjne.

Ryzyko kredytowe dotyczące należności nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego występującego na poszczególnych rynkach, na których działa Spółka. Maksymalne ryzyko kredytowe występujące w odniesieniu do posiadanych przez Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. należności, to ich wartość prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Nie ma znaczącej koncentracji ryzyka z uwagi na duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu.

Poniższa tabela przedstawia podział należności krótkoterminowych według okresu przeterminowania wraz z odpisami aktualizującymi:

[tys. zł]	31.12.2019	31.12.2018
Należności nieprzeterminowane	11 471 518,62	12 435 817,58
Należności przeterminowane w tym:	9 599 556,69	5 369 658,60
- do 1 miesiąca	1 308 673,22	1 345 284,43
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	3 155 662,88	1 880 576,24
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	2 573 787,00	1 183 980,13
- od 6 miesięcy do 1 roku	1 542 340,07	509 685,14
- powyżej roku	1 019 093,52	450 132,66
Należności krótkoterminowe brutto	21 071 075,31	17 805 476,18
Odpis aktualizujący należności nieprzeterminowane	0,00	0,00
Odpis aktualizujący należności przeterminowane, w tym:	(1 990 184,63)	(934 771,92)
- do 1 miesiąca	(34 461,49)	(75 951,12)
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	(301 740,49)	(161 907,79)
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	(425 951,94)	(468 170,51)
- od 6 miesięcy do 9 miesięcy	(550 059,40)	(104 329,78)
- powyżej roku	(677 971,31)	(124 412,72)
Razem odpisy aktualizujące należności	(1 990 184,63)	(934 771,92)
Należności krótkoterminowe netto	19 080 890,68	16 870 704,26

Należności przeterminowane, dla których nie stwierdzono utraty wartości na koniec roku 2019 wynosiły 7 609 tys. zł, na koniec 2018 roku 4 435 tys. zł.

Spółka stosuje matrycę odpisów zgodnie z polityką rachunkowości przedstawiona w Nocie 2.12 dla należności handlowych. W 2019 roku do wyliczenia odpisu zastosowano następujące wskaźniki:

- dla należności przeterminowanych do 1 miesiąca – 0,72%,
- dla należności przeterminowanych od 1 miesiąca do 3 miesięcy – 1,93%,
- dla należności przeterminowanych od 3 miesięcy do 9 miesięcy – 2,98%,
- dla należności przeterminowanych od 6 miesięcy do 9 miesięcy – 5,62%,
- dla należności przeterminowanych powyżej roku – 16,65%.

23. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY

	31.12.2019	31.12.2018
Środki pieniężne w banku	27 509 350,30	4 938 212,53
Lokaty, depozyty	0,00	0,00
Razem	27 509 350,30	4 938 212,53

Odpisy z tytułu utraty wartości środków pieniężnych i ekwiwalentów ustalono indywidualnie dla każdego salda dotyczącego danej instytucji finansowej. Do oceny ryzyka kredytowego użyto zewnętrzne ratingi banków oraz publicznie dostępne informacje dotyczące wskaźników niewypłacenia zobowiązania dla danego ratingu ustalone przez agencję. Analiza wykazała, iż aktywa te mają niskie ryzyko kredytowe na dzień sprawozdawczy. Grupa skorzystała z uproszczenia dozwolonego przez standard i odpis z tytułu utraty wartości ustalono na podstawie 12-miesięcznych strat kredytowych. Kalkulacja odpisu wykazała nieistotną kwotę odpisu z tytułu utraty wartości.

24. KAPITAŁ WŁASNY

24.1. Kapitał zakładowy

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał podstawowy Spółki wynosił 2.840.891,00 zł i był podzielony na 5.681.782 akcji o wartości nominalnej 0,50 zł każda, w tym:

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J
- 28.234 akcji serii K
- 918.728 akcji serii L.

W dniu 11 stycznia 2019 roku miało miejsce podwyższenie kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją nowych akcji serii L zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 23 listopada 2018 roku. Kapitał zakładowy Emitenta został podwyższony o 459.364 zł poprzez emisję 918.728 akcji. Kwota 51,6 mln zł zwiększyła kapitał z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną wykazaną w ramach kapitału zapasowego. Zarejestrowany kapitał zakładowy Spółki wynosi 2.840.891 zł i dzieli się na 5.681.782 akcji na okaziciela o wartości nominalnej 0,50 zł każda, z których przysługuje prawo do 5.681.782 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Na dzień 31 marca 2020 roku, tj. na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego kapitał podstawowy Spółki wynosił 4.602.243,50 zł i dzielił się na 9.204.487 akcji o wartości nominalnej 0,5 zł każda.

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J
- 28.234 akcji serii K
- 918.728 akcji serii L
- 3.522.705 akcji serii M

Po dniu bilansowym, w dniu 22 stycznia 2020 roku zarejestrowane zostało podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki w związku z emisją akcji serii M zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 14 października 2019 roku. Kapitał zakładowy Emitenta został podwyższony o 1.761.352,50 zł poprzez emisję 3.522.705 akcji. Zarejestrowany kapitał zakładowy Spółki wynosi 4.602.243,50 zł i dzieli się na 9.204.487 akcji na okaziciela o wartości nominalnej 0,50 zł każda, z których przysługuje prawo do 9.204.487 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Kwota 216,6 mln zł zwiększyła kapitał z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną wykazaną w ramach kapitału zapasowego.

24.2. Struktura akcjonariatu

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji poprzedniego raportu okresowego tj. na dzień 15 listopada 2019 r.

Akcyonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnym w liczbie głosów
Active Ownership Fund SICAV-FIS SCS	1 796 573	31,62%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	792 000	13,94%
Jakub Baran	395 875	6,97%
Pozostali	2 697 334	47,47%
Suma	5 681 782	100,00%

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień 31 grudnia 2019 roku:

Akcyonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnym w liczbie głosów
AOC Health GmbH	1 796 573	31,62%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	1 092 201	19,22%
Jakub Baran	395 875	6,97%
Pozostali	2 397 133	42,19%
Suma	5 681 782	100,00%

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji raportu za 2019 rok, tj. na dzień 31 marca 2020 roku:

Akcyonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnym w liczbie głosów
AOC Health GmbH*	5 743 221	62,40%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	1 092 201	11,87%
Jakub Baran	395 875	4,30%
Pozostali	1 973 190	21,44%
Suma	9 204 487	100,00%

* AOC Health GmbH jest podmiotem zależnym od AOC Health HoldCo oraz jest podmiotem współkontrolowanym przez Active Ownership Advisors GmbH (spółka zależna od Floriana Schuhbauera) oraz przez Active Ownership Investments Ltd. (spółka pośrednio zależna, poprzez Tamolino Import & Advisory LP oraz Tamolino Investments Ltd., od Klaus Röhriga).

24.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Poniżej zaprezentowano informację nt. akcji Spółki posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień publikacji poprzedniego raportu kwartalnego oraz na dzień sporządzenia niniejszego raportu rocznego.

Akcjonariusz	Funkcja	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Jakub Baran	Prezes Zarządu	395 875	4,30%
Tomasz Baran	Członek Zarządu	60 239	0,65%
Marcin Radziszewski	Członek Zarządu	500	0,01%
Konrad Miterski	Członek Rady Nadzorczej Spółki	3 290	0,04%

Pozostałe osoby nadzorujące i zarządzające nie posiadają akcji Emitenta

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz trzy osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym. Rada Nadzorcza wstępnie alokowała na ich rzecz warranty subskrypcyjne w następujący sposób:

- Pan Jakub Baran – Prezes Zarządu Spółki, po spełnieniu warunków programu motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 17.754 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Pan Tomasz Baran – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 14.204 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,

Pozostałe trzy osoby będą miały prawo do objęcia odpowiednio do 4.735 warrantów, do 1.184 sztuk Warrantów za każdy rok obrotowy oraz do 947 za każdy rok obrotowy.

Z dniem 20 kwietnia 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o przyłączeniu do programu dwóch kolejnych osób, Marcina Radziszewskiego oraz jednej osoby uznanej za kluczową dla działalności Grupy Kapitałowej. Osobom tym alokowano odpowiednio 4.735 oraz 2.368 warrantów z puli rezerwowej.

Dnia 26 listopada 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o dołączeniu do programu dziesięciu kolejnych osób uznanych za kluczową kadrę zarządzającą Grupy Kapitałowej oraz przyznała dodatkowe warranty za 2017 rok dotychczasowym uczestnikom. Pan Jakub Baran objął 6.736 warrantów z puli rezerwowej za rok 2017, zaś Pan Tomasz Baran 5.400 warrantów z tej samej puli.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do

przyznania warrantów w I transzy. Wstępnie alokowane warranty, które nie zostały wyemitowane i przyznane ww. osobom trafiły do puli rezerwowej.

Warunki do przyznania warrantów za dany rok:

1) W odniesieniu do 50% warrantów oferowanych w danej transzy – Grupa Kapitałowa osiągnie cele finansowe wyznaczone uchwałą RN na dany rok obrotowy, w szczególności określony poziom wskaźnika EBITDA

2) W odniesieniu do 50% warrantów oferowanych w danej transzy nastąpi wzrost wskaźnika EPS na poziomie co najmniej 20%, przy czym wzrost wskaźnika rozumie się dla roku obrotowego jako iloraz EPS osiągniętego przez Grupę Kapitałową w danym roku, do EPS osiągniętego przez Grupę Kapitałową w roku poprzednim.

Cena akcji, po której warrant subskrypcyjny może zostać zrealizowany tj. zamieniony na akcje to Cena Emisyjna (cena z debiutu Spółki na GPW pomniejszona o wypłacone dywidendy) w rozumieniu Regulaminu Programu Motywacyjnego.

W ramach ww. transzy:

- Pan Jakub Baran objął 13.317 warrantów subskrypcyjnych;
- Pan Tomasz Baran objął 10.654 warrantów subskrypcyjnych.

Poza wskazanymi powyżej warrantami osoby zarządzające nie posiadają innych uprawnień do akcji Emitenta.

Osoby nadzorujące nie posiadają uprawnień do akcji Emitenta.

Dnia 19 lipca 2018 roku Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji Programu Motywacyjnego.

W związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji Programu Motywacyjnego w III kwartale 2018 Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w ilości 13 317 sztuk, zaś Członek Zarządu Tomasz Baran objął 10 654 sztuk. Pozostałe 4 263 sztuk akcji serii K zostały objęte przez kluczowych pracowników Grupy. W dniu 26 października 2018 roku miało miejsce zapisanie na rachunkach papierów wartościowych 28.234 akcji serii K, w związku z tym nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o sumę równą wartości nominalnej akcji objętych na podstawie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego tj. o kwotę 14.117,00 zł poprzez emisję 28.234 akcji serii K o wartości nominalnej 0,50 zł jedna akcja wyemitowanych na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 15 lutego 2016 roku.

W dniu 22 sierpnia 2019 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę dotyczącą przyznania 69.802 warrantów subskrypcyjnych osobom uprawnionym, zgodnie z warunkami określonymi w programie motywacyjnym. Do dnia podpisania niniejszego sprawozdania finansowego warranty nie zostały objęte przez Zarząd Emitenta

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Tomasz Ołdak, powołany z dniem 1 marca 2020 roku na stanowisko Członka Zarządu, posiadał łącznie 3.072 warranty subskrypcyjne. Do dnia dzisiejszego nie nastąpiło wykonanie praw z tych warrantów subskrypcyjnych.

24.4. Pozostałe kapitały

Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym tworzony jest z wypracowanych zysków oraz z kosztów transakcji z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych. Nie została określona polityka spółki co do wykorzystania tej rezerwy w zakresie w jakim pochodzi z zysków. Kapitał ten jest tworzony w wyniku przenoszenia odpowiednich kwot z jednej pozycji kapitałów na drugie (za wyjątkiem pozostałych całkowitych dochodów). Pozycje zaprezentowane w kapitale rezerwowym o charakterze ogólnym nie zostaną przeniesione na wynik. Wartość kapitału rezerwowego na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 8 341 007,65 zł, na dzień 31 grudnia 2018 roku 7 900 000,65 zł.

Kapitał zapasowy tworzony jest przez jednostkę z kwot uzyskanych z obniżenia kapitału zakładowego Spółki, który będzie mógł być wykorzystany jedynie na pokrycie strat oraz tworzony jest z wypracowanych zysków. Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zapasowy wyniósł 151 134 492,56 zł, na 31 grudnia 2018 roku 79 386 248,34

zł, w tym kwota 946 tys. zł stanowiąca 1/3 wartości kapitału zakładowego, która zgodnie z KSH nie może być przeznaczona do podziału.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest z zysków/strat z wyceny krótkoterminowych aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej. Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał z aktualizacji wyceny wyniósł 1 786 950,09 zł, na dzień 31 grudnia 2018 roku 1 789 929,97 zł.

24.5. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się wyniki z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto z roku bieżącego.

25. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

W 2018 roku Spółka utworzyła rezerwę na odprawy emerytalne w kwocie 31,5 tys. zł. W 2019 roku Spółka rozwiązała ją w całości, jednocześnie zawiązując nową w wysokości 85 tys. zł.

W omawianym okresie, jak i w roku ubiegłym Spółka nie dokonywała kalkulacji rezerw na nagrody jubileuszowe. W ocenie Zarządu jednostki, ze względu na krótki staż pracy pracowników, rezerwa ta byłaby nieistotna z punktu widzenia Spółki.

26. REZERWY

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie tworzyła rezerwy na sprawy sądowe oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji.

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym nastąpiły następujące zmiany w stanie rezerw:

	Rezerwa na świadczenia pracownicze	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystan e urlopy	Rezerwa na pobrania i edukację	Inne rezerwy	Razem
01.01.2019	459 657,50	31 549,56	899 724,12	1 696 805,53	0,00	3 087 736,71
Zawiązanie	693 460,00	85 218,51	1 082 980,23	1 471 338,03	0,00	3 332 996,77
Wykorzystanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rozwiązanie	(459 657,50)	(31 549,56)	(899 724,12)	(1 696 805,53)	0,00	(3 087 736,71)
31.12.2019	693 460,00	85 218,51	1 082 980,23	1 471 338,03	0,00	3 332 996,77
w tym:						
- długoterminowe	0,00	85 218,51	0,00	0,00	0,00	85 218,51
- krótkoterminowe	693 460,00	0,00	1 082 980,23	1 471 338,03	0,00	3 247 778,26
01.01.2018	660 855,00	181 862,73	859 693,14	1 554 730,83	28 985,00	3 286 126,70
Zawiązanie	32 302,00	31 549,56	384 825,76	1 022 325,92	0,00	1 471 003,24
Wykorzystanie	0,00	0,00	0,00	(166 944,53)	0,00	(166 944,53)
Rozwiązanie	(233 499,50)	(181 862,73)	(344 794,78)	(713 306,69)	(28 985,00)	(1 502 448,70)
31.12.2018	459 657,50	31 549,56	899 724,12	1 696 805,53	0,00	3 087 736,71
w tym:						
- długoterminowe	0,00	31 549,56	0,00	0,00	0,00	31 549,56
- krótkoterminowe	459 657,50	0,00	899 724,12	1 696 805,53	0,00	3 056 187,15

27. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania długoterminowe z tyt. leasingu	17 977 953,70	4 029 120,25
Razem	17 977 953,70	4 029 120,25

Poniżej podział zobowiązań długoterminowych wg przewidywanego okresu spłaty:

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2019	31.12.2018
Powyżej 1 roku, poniżej 3 lat	8 003 100,33	4 029 120,25
Od 3 lat do 5 lat	4 408 538,83	0,00
powyżej 5 lat	5 566 314,54	0,00
Razem	17 977 953,70	4 029 120,25

W pozycji zobowiązania długoterminowe powyżej roku, poniżej 3 lat na dzień 31 grudnia 2019 roku prezentowane są zobowiązania z tytułu leasingu samochodów, leasingu wyposażenia laboratorium oraz najmu powierzchni.

28. KREDYTY I POŻYCZKI

Kredyty i pożyczki	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki długoterminowe, w tym:	80 399 348,94	74 201 323,92
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	64 426 977,65	54 446 528,70
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	15 972 371,29	19 754 795,22
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe, w tym:	22 963 870,40	15 603 479,80
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	17 991 133,09	15 603 479,80
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	4 972 737,31	0,00
Razem	103 363 219,34	89 804 803,72

Poniższa tabela przedstawia podział zobowiązań długoterminowych wg przewidywanego okresu spłaty:

Kredyty i pożyczki	31.12.2019	31.12.2018
Płatne na żądanie lub w terminie do 1 roku	22 963 870,40	15 603 479,80
Powyżej 1 roku - do 3 lat	32 454 689,01	28 153 085,88
W okresie od 3 do 5 lat	47 944 659,93	46 048 238,04
Razem	103 363 219,34	89 804 803,72

W dniu 10 września 2018 roku pomiędzy Emitentem a PKO Bank Polski S.A. oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli zawarta została umowa kredytu terminowego oraz kredytu odnawialnego obrotowego do łącznej kwoty stanowiącej równowartość do 75 mln zł. Kredyt terminowy denominowany w EUR o równowartości 65 mln zł został udzielony na nabycie akcji Stemlab, S.A. natomiast kredyt obrotowy w wysokości do 10 mln zł na finansowanie bieżącej działalności Spółki (w tym spłatę dotychczasowych kredytów udzielonych Emitentowi przez mBank S.A.). Umowa kredytu terminowego została zawarta na okres 5 lat, a oprocentowanie kredytu terminowego oparto o stawkę EURIBOR 1M (przy czym jeśli stawka jest niższa od

zera, będzie uznana za równą zero) powiększoną o marżę Banku, a jego spłata będzie następowała w miesięcznych ratach z uwzględnieniem spłaty balonowej w terminie spłaty ostatniej raty kredytu terminowego w wysokości ok. 13 mln zł. Z kolei kredyt odnawialny obrotowy został udzielony na okres 1 roku, jest oprocentowany w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę Banku, ma charakter odnawialny i będzie mógł zostać udzielony m.in. w formie kredytu w rachunku bieżącym, gwarancji bankowej czy też akredytyw.

Zabezpieczenia spłaty ww. kredytów obejmują w szczególności, zastaw na wszystkich akcjach Stemlab, S.A. należących do Emitenta, poręczenie każdego z Poręczycieli do kwoty 150% łącznej kwoty finansowania udzielone na okres do końca 2026 roku oraz zastawy rejestrowe i finansowe ustanowione na rachunkach bankowych Spółki.

Umowa przewiduje konieczność wypełniania przez Grupę Kapitałową Emitenta określonych kowenantów finansowych odnoszących się do wskazanych rodzajowo wskaźników finansowych w szczególności nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej EBITDA w wysokości 3,5x, czy też zobowiązanie do ograniczenia wypłaty dywidendy do 20% zysku netto, jak również utrzymania wskaźnika DSCR na poziomie nie niższym niż 1,2.

Wraz z zawarciem umowy kredytowej Emitent zawarł z bankiem transakcję IRS zabezpieczającą stopę procentową. Szczegółowe informacje o tej transakcji zostały przedstawione w nocie 27 niniejszego sprawozdania finansowego.

W dniu 22 października 2019 roku pomiędzy Emitentem, Bankiem oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli został zawarty aneks (Aneks) do Umowy Kredytowej.

Na mocy Aneksu zadłużenie z tytułu Umowy Kredytowej w zakresie kredytu terminowego zostało zwiększone o kredyt dodatkowy w kwocie 5,5 mln EUR, co stanowi równowartość ok. 23,5 mln zł i powinno być spłacone w terminie do 10 października 2023 roku. Oprocentowanie dodatkowego kredytu terminowego oparte jest o stawkę EURIBOR 1M (przy czym jeśli stawka jest niższa od zera, będzie uznana za równą zero) powiększoną o marżę Banku, a jego spłata będzie następowała w miesięcznych ratach z uwzględnieniem spłaty balonowej (w wysokości ok. 43% kredytu dodatkowego) w terminie spłaty ostatniej raty kredytu terminowego. Jednocześnie Aneksem zmieniono termin spłaty kredytu obrotowego do dnia 22 października 2020 roku oraz zmieniono wysokość kredytu obrotowego zmniejszając go do 8 mln zł. Kredyt obrotowy oprocentowany jest w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę Banku, ma charakter odnawialny i będzie mógł zostać wykorzystany w formie kredytu w rachunku bieżącym oraz gwarancji bankowej.

Zabezpieczenie spłaty dodatkowego kredytu w wysokości 5,5 mln EUR obejmuje w szczególności zastaw na akcjach spółek BEBE4D My Family Ties, S.A oraz Bebecord Stemlife International, S.A. oraz poręczenie każdego z poręczycieli do kwoty 136 mln zł udzielonego na okres do końca 2026 roku. Obowiązuje również zastaw rejestrowy i finansowy na rachunkach bankowych PBKM, których wartość na dzień 31.12.2019r. wynosiła 27,5 mln PLN.

Wraz z zawarciem aneksu umowy kredytowej Emitent zawarł z bankiem dodatkowe transakcje IRS zabezpieczające stopę procentową. Aneksowana umowa przewiduje konieczność wypełniania przez Grupę Kapitałową Emitenta określonych kowenantów finansowych odnoszących się do wskazanych rodzajowo wskaźników finansowych w szczególności nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej EBITDA w wysokości 3,5x, nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej CASH EBITDA w wysokości 4,25x dla zadłużenia przypadającego do roku 2021, 3,75x dla zadłużenia przypadającego do roku 2022 oraz 3,5x dla zadłużenia przypadającego po roku 2022. Ponadto Emitent zobowiązany jest do nie wypłacania dywidendy większej niż 20% zysku netto, jak również do utrzymania wskaźnika DSCR na poziomie nie niższym niż 1,2.

W pozostałym zakresie, w tym w zakresie ustanowionych zabezpieczeń Aneks nie wprowadził istotnych zmian do Umowy Kredytowej.

W prezentowanych okresach oraz po dniu bilansowym do dnia publikacji niniejszego sprawozdania nie nastąpiło naruszenie kowenantów przez Spółkę.

29. INSTRUMENTY POCHODNE

Emitent posiada otwarte transakcje, które zawarł jako zabezpieczenie zmiennych stóp procentowych długoterminowego kredytu inwestycyjnego. Pozwoliło to zamienić zmienne stopy procentowe na stałe stopy procentowe. Ponadto dzięki tej transakcji możliwym jest skorzystanie z efektu ujemnej wartości stopy EURIBOR 1 M, która służy do wyliczania kosztów finansowych tego kredytu.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń w tym zakresie.

Transakcja Nierzeczywistej Zamiany Stóp Procentowych została wprowadzona do ksiąg rachunkowych na dzień 31.12.2019 roku w wartości godziwej według wyceny przygotowanej przez bank PKO BP. Kwota wyjściowa stanowiąca podstawę obliczenia przyszłych płatności to 18,2 mln EUR (w 2018 wynosiła 15,1 mln EUR), która obniża się w miarę dokonywania spłaty rat kredytu inwestycyjnego zaciągniętych w celach akwizycyjnych. Wycena wartości transakcji pochodnych została obliczona przez bank na podstawie dostępnych i aktualnych cen referencyjnych.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku PBKM S.A. posiadała następujące instrumenty pochodne:

Lp	Data zawarcia transakcji	Zapadalność	Instrument	Nominał w EUR	Wycena w EUR	Wycena w PLN
1	27.09.2018	01.04.2021	IRS	(3 178 027,57)	(15 099,91)	(64 302,97)
2	27.09.2018	01.04.2020	IRS	(9 534 082,74)	(11 749,36)	(50 034,63)
3	30.12.2019	10.09.2023	IRS	(4 125 000,00)	(22 611,04)	(96 289,10)
4	30.12.2019	31.03.2021	IRS	(1 375 000,00)	(3 007,00)	(12 805,29)
Łączna wartość wyceny na transakcjach pochodnych				(18 212 110,31)	(52 467,31)	(223 431,99)

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku PBKM S.A. posiadała następujące instrumenty pochodne:

Lp	Data zawarcia transakcji	Zapadalność	Instrument	Nominał w EUR	Wycena w EUR	Wycena w PLN
1	27-09-2018	01-04-2021	IRS	(3 772 139,55)	(18 501,04)	(79 554,47)
2	27-09-2018	01-04-2020	IRS	(11 316 418,68)	(36 934,15)	(158 816,84)
Łączna wartość wyceny na transakcjach pochodnych				(15 088 558,23)	(55 435,19)	(238 371,31)

30. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE

Zobowiązania handlowe przedstawia poniższa tabela:

Zobowiązania handlowe	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania handlowe		
- do 12 miesięcy	7 585 578,65	6 798 359,22
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
Razem	7 585 578,65	6 798 359,22

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	31.12.2019	31.12.2018
Wycena IRS	223 431,99	238 371,31
Zobowiązania z tyt. earn-out	0,00	693 288,00
Pozostałe zobowiązania	3 477 062,54	19 341,35
Razem	3 700 494,53	3 353 819,20

W pozycji inne zobowiązania ujęte zostało głównie zobowiązanie w wysokości 3 447 tys. PLN ujęte w związku z zaistnieniem ryzyka prawnego związanego z prawidłowością otrzymanej spłaty pożyczki udzielonej CryoSave.

31.PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

Na dzień 31 grudnia 2019 roku struktura przychodów przyszłych okresów przedstawiała się następująco:

Długoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2019	31.12.2018
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	27 854 148,64	23 033 369,10
Przychody przyszłych okresów B2B	4 246 274,03	2 990 457,45
Dotacje	1 809 094,49	1 760 187,61
Razem	33 909 517,16	27 784 014,16

Krótkoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2019	31.12.2018
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	2 976 071,30	2 925 234,40
Przychody przyszłych okresów B2B	249 080,35	367 954,99
Dotacje	838 694,57	1 675 783,24
Razem	4 063 846,22	4 968 972,63

Przychody przyszłych okresów stanowią otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okres 1, 5, 10, 18, 20, 25 lub 30 lat, które rozpoznawane są, jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Przychody przyszłych okresów B2B dotyczą przychodów z tytułu przechowywania bądź badań genetycznych świadczonych dla podmiotów biznesowych. W pozycji dotacje, prezentowane są dotacje udzielone przez fundusze europejskie na prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez spółki Grupy.

32.NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Poniższa tabela przedstawia objaśnienia do rachunku przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018:

Bilansowa zmiana stanu należności	31.12.2019	31.12.2018
	(220 455 998,69)	(8 270 325,31)
Dywidenda	1 005 403,39	0,00
Kredyty	(898 999,71)	490 126,00
Podwyższenie kapitału zakładowego	218 407 710,00	0,00
Zmiana stanu w cash flow	(1 941 885,01)	(7 780 199,31)

Bilansowa zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	31.12.2019	31.12.2018
	18 845 856,15	6 417 741,86
Zmiana stanu rozrachunków z tyt. leasingu	(16 004 604,60)	(1 902 177,51)
Zobowiązania z tyt. ryzyka spłaty Cryosave	(3 474 936,00)	0,00
Rezerwa earn-out	693 468,00	0,00
Zmiana stanu w cash flow	59 783,55	4 515 564,35

Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	31.12.2019	31.12.2018
	(5 630 560,47)	(11 349 232,00)
Podwyższenie kapitału zakładowego	0,00	927 137,96
MSSF15/MSSF9	0,00	(3 089 222,58)
Prowizja od kredytu	72 634,08	0,00
Zmiana stanu w cash flow	(5 557 926,39)	(13 511 316,62)

Począwszy od 2019 roku Spółka prezentuje otrzymane dotacje na projekty badawczo rozwojowe w przepływach z działalności operacyjnej, w roku 2018 dotacje prezentowane były w części finansowej.

33.ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka posiada szereg zawartych umów najmu, leasingu i innych o podobnym charakterze. Na dzień 1 stycznia 2019 roku większość zobowiązań wynikających z tych umów została ujęta w bilansie w związku z wdrożeniem MSSF 16.

Najistotniejsze, z których wynikały następujące zobowiązania pozabilansowe do dokonania przyszłych płatności przedstawiono w poniższej tabeli:

[tys. zł]	31.12.2019	31.12.2018
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu powierzchni	23	11 433
W okresie do 1 roku	23	1 321
W okresie od 1 roku do 5 lat	0	6 080
Powyżej 5 lat	0	4 032
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu samochodów	0	5
W okresie do 1 roku	0	5
W okresie od 1 roku do 5 lat	0	0

34.ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ SPÓŁKĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSŁOWE

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Spółka wystawiła weksle o łącznej wartości 13,2 mln zł. Są one powiązane z umowami przyznającymi dotacje/dofinansowanie do projektów współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

10 września 2018 roku pomiędzy Emitentem a PKO Bank Polski S.A. oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli zawarta została umowa kredytu terminowego oraz kredytu odnawialnego obrotowego do łącznej kwoty stanowiącej równowartość do 75 mln zł. Zabezpieczenia spłaty ww. kredytów obejmują w szczególności, zastaw na wszystkich akcjach Stemlab należących do Emitenta jak również na akcjach BEBE4D My Family Ties, S.A. oraz Bebecord Stemlife International, S.A. należących do portugalskiej spółki Stemlab, S.A. Ponadto każdy z podmiotów zobowiązanych udzielił poręczenia do kwoty 136 mln zł na okres do

końca 2026 roku. Ustanowiono również zastawy rejestrowe i finansowe na rachunkach bankowych Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. których wartość na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 27,5 mln zł.

Umowa przewiduje konieczność wypełniania przez Grupę Kapitałową Emitenta określonych kowenantów finansowych odnoszących się do wskazanych rodzajowo wskaźników finansowych w szczególności nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej EBITDA w wysokości 3,5x, czy też zobowiązanie do ograniczenia wypłaty dywidendy do 20% zysku netto, jak również utrzymania wskaźnika DSCR na poziomie nie niższym niż 1,2.

Dnia 22 października 2019 roku pomiędzy Emitentem, Bankiem oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli został zawarty aneks (Aneks) do Umowy Kredytowej. Opis warunków zawartych w aneksie znajduje się w nocie 28 niniejszego śródrocznego sprawozdania finansowego.

Ponadto spółki z Grupy posiadały zobowiązania pozabilansowe z tytułu gwarancji dotyczących zabezpieczenia umów najmu powierzchni. Ponadto jednostka dominująca udzieliła gwarancji na rzecz Dyrektora Izby Administracji Skarbowej związanej z przeprowadzaną przez Spółkę loterią, gwarancja obowiązuje do dnia 18 lutego 2021 roku.

35. INSTRUMENTY FINANSOWE

Od 1 stycznia 2018 r. Spółka klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii:

- Wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek („SPPI” ang. Solely payment of principal and interest), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Instrumenty dłużne z których przepływy stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek, a które są utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży, wycenione są w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite. Instrumenty, które nie spełniają wyceny według zamortyzowanego kosztu ani wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Poniżej została zaprezentowana struktura Instrumentów Finansowych w podziale na wyżej wspomniane kategorie instrumentów:

Aktywa finansowe 31.12.2019	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa rozliczana przez:		Razem
		Wynik	Pozostałe dochody całkowite	
Należności handlowe	19 080 890,68	0,00	0,00	19 080 890,68
Wartość brutto	21 071 075,31	0,00	0,00	21 071 075,31
Odpisy aktualizujące	(1 990 184,63)	0,00	0,00	(1 990 184,63)
Należność od akcjonariuszy z tytułu podwyższenia kapitału	218 407 710,00	0,00	0,00	218 407 710,00
Należność krótkoterminowe inne	1 678 416,74	0,00	0,00	1 678 416,74
Aktywa z tytułu umów z klientami	113 609 574,62	0,00	0,00	113 609 574,62
Wartość brutto	115 263 522,60	0,00	0,00	115 263 522,60
Odpisy aktualizujące	(1 653 947,98)	0,00	0,00	(1 653 947,98)
Pożyczki udzielone	43 834 525,90	0,00	0,00	43 834 525,90
Wartość brutto	43 963 846,89	0,00	0,00	43 963 846,89
Odpisy aktualizujące	(129 320,99)	0,00	0,00	(129 320,99)
Środki pieniężne	27 509 350,30	0,00	0,00	27 509 350,30
Udziały w innych jednostkach	118 768 828,66	6 743 928,75	1 312 655,93	126 825 413,34

Aktywa finansowe 31.12.2018	Zamortyzowany koszt	W cenie nabycia (MSR27)	Wartość godziwa rozliczana przez:			Razem
			Wynik	Pozostałe dochody całkowite		
Należności handlowe	16.870.704,26	0,00	0,00	0,00	16.870.704,26	
Wartość brutto	17.805.476,18	0,00	0,00	0,00	17.805.476,18	
Odpisy aktualizujące	(934.771,92)	0,00	0,00	0,00	(934.771,92)	
Należność krótkoterminowe inne	813.854,28	0,00	0,00	0,00	813.854,28	
Pożyczki udzielone	883.779,80	0,00	0,00	0,00	883.779,80	
Wartość brutto	1.714.533,26	0,00	0,00	0,00	1.714.533,26	
Odpisy aktualizujące	(830.753,46)	0,00	0,00	0,00	(830.753,46)	
Środki pieniężne	4.938.212,53	0,00	0,00	0,00	4.938.212,53	
Udziały w innych jednostkach	0,00	118.563.578,66	7.890.712,49	1.312.655,93	127.766.947,08	

Zobowiązania finansowe 31.12.2019	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa rozliczana przez:		Razem
		Wynik	Pozostałe dochody całkowite	
Kredyty bankowe	103 363 219,34	0,00	0,00	103 363 219,34
Zobowiązania handlowe	7 585 578,65	0,00	0,00	7 585 578,65
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	21 105 495,97	0,00	0,00	21 105 495,97

Zobowiązania finansowe 31.12.2018	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa rozliczana przez:		Razem
		Wynik	Pozostałe dochody całkowite	
Kredyty bankowe	89 804 803,72	0,00	0,00	89 804 803,72
Zobowiązania handlowe	6 798 359,22	0,00	0,00	6 798 359,22
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	5 100 891,37	0,00	0,00	5 100 891,37

31.12.2019	Wycena w amortyzowanym koszcie			Razem
	Stopień 1	Stopień 2	Stopień 3	
Wartość brutto	43 834 525,90	351 285 504,06	5 264 541,58	400 384 571,54
Należności handlowe	0,00	15 935 854,72	5 135 220,59	21 071 075,31
Należność od akcjonariuszy z tytułu podwyższenia kapitału	0,00	218 407 710,00	0,00	218 407 710,00
Należność krótkoterminowe inne	0,00	1 678 416,74	0,00	1 678 416,74
Aktywa z tytułu umów z klientami	0,00	115 263 522,60	0,00	115 263 522,60
Pożyczki udzielone	43 834 525,90	0,00	129 320,99	43 963 846,89
Udziały w innych jednostkach	0,00	0,00	0,00	0,00
Odpisy aktualizujące (MSSF 9)	0,00	(1 990 149,96)	(1 783 303,64)	(3 773 453,60)
Należności handlowe	0,00	(336 201,98)	(1 653 982,65)	(1 990 184,63)
Należność krótkoterminowe inne	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktywa z tytułu umów z klientami	0,00	(1 653 947,98)	0,00	(1 653 947,98)
Pożyczki udzielone	0,00	0,00	(129 320,99)	(129 320,99)
Udziały w innych jednostkach	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość bilansowa (MSSF 9)	43 834 525,90	349 295 354,10	3 481 237,94	396 611 117,94

*W Stopniu 2 wykazano należności handlowe i aktywa z tyt. umów z klientami dla których liczony jest odpis w sposób uproszczony na bazie matrycy.

31.12.2018	Wycena w zamortyzowanym koszcie			
	Stopień 1	Stopień 2	Stopień 3	Razem
Wartość brutto	1 697 634,08	15 661 678,25	2 974 551,39	20 333 863,72
Należności handlowe	0,00	15 661 678,25	2 143 797,93	17 805 476,18
Należność krótkoterminowe inne	813 854,28	0,00	0,00	813 854,28
Pożyczki udzielone	883 779,80	0,00	830 753,46	1 714 533,26
Udziały w innych jednostkach	0,00	0,00	0,00	0,00
Odpisy aktualizujące (MSSF 9)	0,00	(237 858,91)	(1 527 666,47)	(1 765 525,38)
Należności handlowe	0,00	(237 858,91)	(696 913,01)	(934 771,92)
Należność krótkoterminowe inne	0,00	0,00	0,00	0,00
Pożyczki udzielone	0,00	0,00	(830 753,46)	(830 753,46)
Udziały w innych jednostkach	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość bilansowa (MSSF 9)	1 697 634,08	15 423 819,34	1 446 884,92	18 568 338,34

36. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

36.1. Polityka zarządzania ryzykiem

Spółka narażona jest na szereg ryzyk mających źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których Spółka działa, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami zewnętrznymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wynik Spółki są wahania kursów walut obcych względem złotego oraz zmiany rynkowych stóp procentowych. Pośrednio na wynik finansowy wpływają także: wzrost PKB, liczba urodzeń oraz poziom inflacji.

W celu ograniczenia możliwości wystąpienia ryzyk Spółka prowadzi jednolitą politykę zarządzania ryzykiem finansowym oraz stały monitoring obszarów ryzyka, wykorzystując dostępne strategie i mechanizmy w celu zminimalizowania ujemnych efektów zmienności rynku i zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Polityka i strategia zarządzania ryzykiem monitorowana jest przez Zarząd jednostki oraz odpowiednie komórki merytoryczne.

36.2. Ryzyko stopy procentowej

Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Spółki. Spółka jest narażona na ryzyko zmiany stopy procentowej z powodu możliwej zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe opartych na zmiennej stopie procentowej.

Emitent posiada otwarte transakcje, które zawarł jako zabezpieczenie zmiennych stóp procentowych długoterminowego kredytu inwestycyjnego. Pozwoliło to zamienić zmienne stopy procentowe na stałe stopy procentowe. Ponadto dzięki tej transakcji możliwym jest skorzystanie z efektu ujemnej wartości stopy EURIBOR 1 M, która służy do wyliczania kosztów finansowych tego kredytu, szczegóły opisane są w notce 26 niniejszego sprawozdania finansowego.

Spółka mierzy ekspozycję na ten czynnik ryzyka zestawiając sumę kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stopy procentowej. Dodatkowo jednostka prowadzi ewidencję dotyczącą planowanego zadłużenia w ciągu przyszłych 12 miesięcy natomiast dla instrumentów długoterminowych na okres ich obowiązywania.

Celem ograniczenia ryzyka jest niwelacja poniesienia większych kosztów z tytułu zawartych zobowiązań finansowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

Spółka analizowała wrażliwość stóp procentowych. Dla celów analizy brane były pod uwagę rzeczywiste stopy procentowe stosowane dla zaciągniętych kredytów i pożyczek, uwzględniając ich zmiany od dnia ich

wprowadzenia. Spółka badała wpływ zmian stóp procentowych na rachunek zysków i strat. Bazując na wynikach przeprowadzonych symulacji, 10 pkt bazowych zmiany stóp procentowych w górę / dół mogłyby obniżyć / zwiększyć wynik netto Spółki na dzień 31 grudnia 2019 roku maksymalnie o 46 tys. zł., a na dzień 31 grudnia 2018 roku maksymalnie o 23 tys. zł.

Stopień wrażliwości Spółki na wzrost/spadek oprocentowania w poszczególnych okresach przedstawia poniższa tabela:

[tys. zł]	31.12.2019	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	103 363	+/- 33
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	21 105	+/- 13

[tys. zł]	31.12.2018	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	89 805	+/- 18
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	5 101	+/- 5

Ze względu na fakt, iż pożyczki wewnątrzgrupowe udzielone zostały ze stałą stopą procentową, ryzyko zmiany stopy procentowej nie występuje.

36.3. Ryzyko walutowe

Spółka posiada szereg instrumentów finansowych (w tym: lokaty bankowe, należności i zobowiązania, akcje notowane na rynkach zagranicznych), których wartość godziwa oraz przyszłe przepływy środków pieniężnych związane z nimi mogą ulegać wahaniom ze względu na zmiany kursów wymiany walut.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń ani nie korzysta z kontraktów walutowych typu forward.

Ze względu na fakt, że jednostka nie posiada znaczących nierozliczonych pozycji pieniężnych denominowanych w walutach obcych, zdaniem Zarządu jednostki ryzyko walutowe jest znikome.

36.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe, na które narażona jest Spółka może wynikać z:

- ryzyka kredytowego wynikającego z wiarygodności kredytowej instytucji finansowych (banków/brokerów),
- wiarygodności kredytowej klientów korporacyjnych, co jednak z uwagi na brak znacznej koncentracji ryzyka kredytowego i duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu nie wymaga stosowania specjalnych zabezpieczeń transakcji, poza monitoringiem kontrahentów pod kątem ich zdolności kredytowych.
- ryzyka kredytowego związanego z saldem rozpoznanych, niezafakturowanych przychodów, które będzie podlegało spłacie w przyszłości po zafakturowaniu,
- ryzyko kredytowe związane ze spłatą należności przez klientów indywidualnych w przypadku sprzedaży w modelu abonamentowym

W ocenie Spółki ryzyko dotyczące klientów nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego na rynku, na którym działa.

W rozliczaniu z kontrahentami preferuje się płatności przelewem, kartą kredytową oraz przedpłaty. Decyzje dotyczące udzielenia kredytu podejmuje się biorąc pod uwagę wynik badania wypłacalności, wartość kontraktu, termin płatności oraz prognozowane saldo należności.

Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Spółki są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe. Spółka współpracuje między innymi z mBank, Pekao S.A., BZ WBK.

Ze względu na fakt, iż Spółka posiada kontrolę nad spółkami zależnymi w ocenie Zarządu Spółki ryzyko kredytowe z tymi podmiotami jest znikome.

36.5. Ryzyko związane z płynnością

Spółka monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Spółka zabezpiecza płynność poprzez wykorzystanie limitów kredytowych oraz dat zapadalności depozytów, monitorując na bieżąco płynność na podstawie aktualizowanych co miesiąc prognoz wykonania przepływów finansowych. . Na dzień 31 grudnia 2019 roku wielkość niewykorzystanych linii kredytowych wynosiła 4,5 mln zł

Spółka monitoruje płynność finansową bazując na kalkulacji stopy zadłużenia oraz wskaźnika bieżącej płynności.

Stopa zadłużenia jest obliczana jako iloraz zobowiązań ogółem oraz sumy pasywów.

[tys. zł]	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania ogółem	207 087	165 875
Suma pasywów	605 362	283 368
Stopa zadłużenia	34%	59%

Stopa zadłużenia w roku 2019 spadła o 25 punktów procentowych w stosunku do roku ubiegłego. W 2018 roku miał miejsce wzrost o 15 punktów procentowych.

Wskaźnik bieżącej płynności kalkulowany jest jako iloraz aktywów obrotowych oraz zobowiązań krótkoterminowych.

[tys. zł]	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa obrotowe	298 114	40 784
Zobowiązania krótkoterminowe	38 013	25 756
Wskaźnik bieżącej płynności	7,84	1,58

Wskaźnik ten wzrósł czterokrotnie w porównaniu do roku ubiegłego. Kilukrotny wzrost wskaźnika wynika przede wszystkim z ujęcia należności z tytułu emisji akcji w wysokości 218 mln zł.

Dodatkowo Spółka prognozuje przyszłe przepływy z tytułu zobowiązań handlowych. Prognoza uwzględnia zobowiązania istniejące na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

2019 [tys. zł]	Poniżej 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do jednego roku	Powyżej jednego roku
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	6 003	94	134	1 354
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	303	422	2 068	18 312
Kredyty i pożyczki	5 199	0	17 492	80 672
Razem	11 505	516	19 694	100 338

2018 [tys. zł]	Poniżej 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do jednego roku	Powyżej jednego roku
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	6 142	362	263	32
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	104	190	777	4 029
Kredyty i pożyczki	235	457	14 912	74 201
Razem	6 481	1 009	15 952	78 262

Kwoty zaprezentowane w tabeli powyżej są przedstawione w wartościach brutto (niezdyskontowanych). Wartość godziwa zobowiązań nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym. Zobowiązania z tyt. leasingu oraz kredytów uwzględniają również ewentualne przyszłe zobowiązania odsetkowe.

Poniższa tabela przedstawia zmiany jakie nastąpiły w okresie objętym sprawozdaniem finansowym w zakresie zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek oraz leasingu.

[w tys. zł]	Pożyczki i kredyty bankowe	Zobowiązania z tytułu leasingu	Razem
01.01.2019	90 150	16 413	106 563
Zwiększenia	26 788	8 788	35 576
Wpływ z tytułu zaciągnięcia kredytów	26 085	0	26 085
Zawarcie nowych umów leasingu	0	8 105	8 105
naliczenie odsetek	1 836	683	2 519
różnice kursowe	(1 133)	0	(1 133)
inne	0	0	0
Zmniejszenia	13 575	4 096	17 670
spłata kwoty głównej	10 985	2 786	13 771
spłata odsetek	1 147	683	1 830
różnice kursowe	(66)	78	13
inne	1 509	548	2 057
31.12.2019	103 363	21 105	124 469

36.6. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest zapewnienie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, przy jednoczesnym zwiększaniu wartości Spółki dla akcjonariuszy.

Przyjmuje się, że Spółka może wpływać na wzrost wysokości kapitału poprzez bieżące starania dla uzyskania dobrego wyniku finansowego, w spółkach akcyjnych poprzez regulowanie wysokości wypłacanej akcjonariuszom dywidendy oraz poprzez emisję nowych akcji lub podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych, a w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wysokość wypłacanej dywidendy oraz przez podwyższenie kapitału zakładowego w drodze ustanowienia nowych udziałów lub podwyższenie wartości nominalnej istniejących.

Spółka monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Spółka wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

	31.12.2019	31.12.2018
Oprocentowane kredyty i pożyczki	103 363 219,34	89 804 803,72
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	21 105 495,97	5 100 891,37
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	11 921 658,85	9 080 407,30
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty (-)	(40 781 428,44)	(5 821 992,33)
Zadłużenie netto	95 608 945,72	98 164 110,06
Kapitał własny	398 275 024,56	117 492 117,78
do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań		
Kapitał i zadłużenie netto	493 883 970,28	215 656 227,78
Wskaźnik dźwigni	19,36%	45,50%

Spadek wskaźnika dźwigni w 2019 roku o 25 punktów procentowych w stosunku do roku ubiegłego wynika głównie z podwyższenia kapitału podstawowego Spółki. W 2018 roku miał miejsce wzrost o 34 punkty procentowe.

37. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz trzy osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym.

Z dniem 20 kwietnia 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o przyłączeniu do programu dwóch kolejnych osób, Marcina Radziszewskiego oraz jednej osoby uznanej za kluczową dla działalności Grupy Kapitałowej. Osobom tym alokowano warranty subskrypcyjne z puli rezerwowej.

Szczegółowe informacje nt. alokacji poszczególnych warrantów na rzecz osób uprawnionych zostały zamieszczone w punkcie 21.3 Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących powyżej.

Program motywacyjny został wprowadzony na okres 4 lat obrotowych Spółki, począwszy od 2016 roku, tj. 2016, 2017, 2018, 2019. Zgodnie z Uchwałą o Programie Warranty mają zostać uruchomione w czterech transzach.

Osobom uprawnionym zostanie zaoferowane łącznie maksymalnie 236.741 warrantów. Zgodnie z uchwałą o Programie warranty mają zostać uruchomione w czterech transzach w następujących datach:

- Za rok obrotowy 2016 – 38.826
- Za rok obrotowy 2017 – 38.826

- Za rok obrotowy 2018 – 38.826
- Za rok obrotowy 2019 – 38.826

Dodatkowo istnieje pula rezerwowa, przyznawana przez Radę Nadzorczą, która wynosi 76.936 sztuk warrantów.

Prawo do nabycia warrantów powstaje z chwilą spełnienia następujących warunków:

- osiągnięcie założonego wskaźnika EPS,
- osiągnięcie założonego poziomu EBIDTA,
- pozostawanie w stosunku zatrudnienia w trakcie trwania Programu.

Utrata prawa do nabycia warrantów za dany rok obrotowy następuje w przypadku:

- śmierci Osoby Uprawnionej lub
- rozwiązania lub wypowiedzenia umowy o pracę lub innej umowy, na podstawie której Osoba Uprawniona wykonuje obowiązki lub świadczy usługi na rzecz Grupy Kapitałowej, w szczególności z powodu jej niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania lub podejmowania przez Osobę Uprawnioną działań sprzecznych z interesem Grupy Kapitałowej, lub
- złożenia przez Osobę Uprawnioną rezygnacji z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub
- odwołania Osoby Uprawnionej z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub
- wygaśnięcia mandatu Osoby Uprawnionej, jako członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej i niepowołania jej ponownie do Zarządu albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub

dana Osoba Uprawniona z dniem śmierci lub odpowiednio z dniem rozwiązania, wypowiedzenia umowy, wygaśnięcia mandatu, złożenia rezygnacji lub odwołania, traci prawo uczestnictwa w Programie i zostaje skreślona z listy Osób Uprawnionych; skreślenia danej Osoby Uprawnionej z listy Osób Uprawnionych dokona niezwłocznie Rada Nadzorcza. Z dniem utraty prawa uczestnictwa w Programie, wygasa prawo danej osoby do objęcia Warrantów, a Warranty wstępnie alokowane i nienabyte przez tę osobę przechodzą do Puli Rezerwowej. Warranty nabyte przez daną Osobę Uprawnioną przed dniem utraty prawa do uczestnictwa w Programie pozostają w mocy.

Do wyceny użyto modelu opartego na metodzie Monte-Carlo. Za moment rozpoczęcia Programu przyjęto datę 29 kwietnia 2016 roku – dzień debiutu giełdowego Spółki. Za okresy nabywania uprawnień kolejnych transz przyjęto odpowiednio 31 sierpnia 2017 roku, 31 sierpnia 2018 roku, 31 sierpnia 2019 roku, 31 sierpnia 2020 roku.

Za cenę wejściową akcji do modelu wyceny przyjęto kurs akcji spółki w ofercie publicznej - 47 zł/akcja. Cenę wykonania przyjęto w takiej samej wartości jak cenę wejściową - 47 zł/akcja. Jako średni okres trwania życia opcji przyjęto 5,14 roku. Przyjęto założenie, że wypłata dywidendy nie nastąpi w okresie trwania Programu. Ze względu na brak danych historycznych o notowaniach Spółki oczekiwana zmienność akcji PBKM S.A. została określona na podstawie historycznej zmienności akcji spółki Biomed Lublin S.A. w okresie od 27 stycznia 2012 roku do 27 kwietnia 2016 roku - na poziomie 55%.

Oszacowana pierwotnie na podstawie powyższych danych wartość godziwa Programu na datę przyznania wynosi 3.154 tys. zł.

Przy zachowaniu wszystkich istotnych parametrów programu jednostka dominująca ujęła w ciężar kosztów IV kwartałów 2019 kwotę 441 tys. zł względem 676 tys. zł wydatkowanych w roku ubiegłym.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza PBKM S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do przyznania warrantów w I transzy.

Dnia 19 lipca 2018 roku Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji Programu Motywacyjnego.

W dniu 22 sierpnia 2019 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę dotyczącą przyznania 69.802 warrantów subskrypcyjnych osobom uprawnionym, zgodnie z warunkami określonymi w programie motywacyjnym. Do dnia podpisania niniejszego sprawozdania finansowego warrantów nie zostały objęte przez Zarząd Emitenta.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w warrantach w 2019 roku

	za rok 2019
Liczba warrantów na początek okresu	155 656
Liczba warrantów przyznanych	69 802
Liczba warrantów pozostających do objęcia na koniec okresu	85 854

38. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH

Waluta	31.12.2019	31.12.2018
Do bilansu:		
1 EUR	4,2585	4,3000
100 HUF	1,2885	1,3394
1 RON	0,8901	0,9229
1 TRY	0,6380	0,7108
1 CHF	3,9213	3,8166

Waluta	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Do RZiS:		
1 EUR	4,3018	4,2669
100 HUF	1,3198	1,3339
1 RON	0,9053	0,9165
1 TRY	0,6766	0,7676
1 CHF	3,8731	3,7081

39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, ŁĄCZNIE Z WYNAGRODZENIEM Z ZYSKU, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Wynagrodzenie wypłacone [w tys. zł]	31.12.2019	31.12.2018
Zarząd	1 994,49	1 796,70
Rada Nadzorcza	410,53	146,50
Razem	2 405,02	1 943,20

40. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zarówno w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku, jak i w roku ubiegłym Spółka nie udzieliła osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących żadnych pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze.

41. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego (tys. PLN)	01.01.2019-31.12.2019	01.01.2018-31.12.2018
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego	175	170
Inne usługi poświadczające, w tym:	100	110
Przegląd sprawozdania finansowego	90	60
Inne usługi atestacyjne	10	50
Razem:	275	280

42. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

W omawianym okresie nie wystąpiły żadne znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym roku obrotowego.

43. INFORMACJE O TRANSAKcjACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

Szczegółowe informacje o transakcjach między Spółką a pozostałymi stronami powiązanymi przedstawiono poniżej. W roku obrotowym 2019, jak również w roku 2018 Spółka zawierała transakcje z jednostkami powiązanymi na warunkach rynkowych.

	31.12.2019	31.12.2018
Należności z tytułu dostaw i usług	6 729 405,57	2 378 891,10
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	444 906,93	561 414,46
Pożyczki udzielone	40 359 589,90	883 779,80
- długoterminowe	30 562 447,76	0,00
- krótkoterminowe	9 797 142,14	883 779,80
Pożyczki otrzymane	20 945 108,60	19 754 795,22
Udziały i akcje	118 768 828,66	118 563 578,66

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody netto ze sprzedaży	9 116 711,55	3 892 066,42
Zużycie materiałów i energii	2 971 393,19	2 735 401,03
Przychody finansowe	2 479 032,40	99 724,39
Koszty finansowe	3 378 679,30	3 062 878,42

44. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

W dniu 19 marca 2020 roku, po spełnieniu się warunków zawieszających, PBKM nabył za 2,8 mln euro 70 proc. udziałów w nowo utworzonej spółce Famicord – Acibadem, powstałej z wydzielonej części przedsiębiorstwa z Acibadem Healthcare Group, do której została przeniesiona działalność w zakresie pobierania, przetwarzania, badania oraz przechowywania krwi pępowinowej. Transakcja zakupu udziałów w tureckim banku komórek macierzystych została sfinansowana z środków pozyskanych w prywatnej emisji akcji spółki. Szczegółowe informacje na temat transakcji zostały zawarte w raporcie bieżącym nr 14/2020 opublikowanym w dniu 19 marca 2020 roku.

Po dniu bilansowym Światowa Organizacja Zdrowia WHO ogłosiła pandemię koronawirusa COVID-19, która w istotny sposób wpłynęła na bieżące funkcjonowanie Grupy. Wskutek powyższych okoliczności, w bardzo krótkim okresie czasu ograniczone zostały wizyty konsultantów medycznych u klientów oraz partnerów. Odwołane zostały liczne targi dla rodzin spodziewających się dziecka oraz warsztaty szkół rodzenia, na których Grupa prezentowała swoją ofertę. Zdaniem Emitenta efektem pandemii będą również opóźnienia w płatnościach realizowanych przez klientów, którzy w obecnej sytuacji mogą chcieć zabezpieczyć w pierwszej kolejności swoje finanse i ograniczyć wydatki do zakupu artykułów pierwszej potrzeby. Sytuacja ta może rzutować na zmniejszenie przychodów ze sprzedaży, a w konsekwencji na obniżenie wyników finansowych zarówno Emitenta jak i Grupy Kapitałowej, jednak na dzień publikacji niniejszego sprawozdania nie można precyzyjnie oszacować pełnych skutków pandemii koronawirusa COVID-19 na wyniki finansowe Grupy. Bardzo prawdopodobne jest, że wpływ ten może być znaczący.

Do dnia podpisania niniejszego sprawozdania Grupa w celu ograniczenia ryzyk związanych z wpływem koronawirusa COVID-19 na bieżące funkcjonowanie poszczególnych spółek podjęła w krótkim okresie czasu liczne działania polegające między innymi na ustanowieniu dodatkowych zabezpieczeń w laboratoriach oraz poczyniono inwestycje w infrastrukturę IT. Biorąc pod uwagę, że ciągłość pracy jest dla Grupy kluczowa, obecnie większość pracowników Grupy w Europie pracuje zdalnie. Wyjątkiem są laboratoria, w których wprowadzono zmiany, a zespoły nie spotykają się, aby ograniczyć ryzyko zakażenia krzyżowego.